

**EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE 2012**

KINNITATUD
RRI nõukogu
12. märtsi 2013.a
otsusega nr 1

Sisukord

1. ÜLDHINNANG	3
2. VÕTMEVALDKOND I. KOGUD JA TEENUSED	4
2.1. Kogude komplekteerimine	4
2.2. Raamatukogu- ja infoteenused	10
2.3. Kogude säilitamine	18
2.4. Parlamendiraamatukogu	20
2.5. Infotehnoloogia	27
3. VÕTMEVALDKOND II. TEENUSED VÕRGULE	30
3.1. Arendustegevus	30
3.2. Raamatukogutöötajate koolitus	33
4. VÕTMEVALDKOND III. KULTUURIELU	34
4.1. Näitustegevus	34
4.2. Konverentsiteenused	37
4.3. Kirjastamine	40
5. KOOSTÖÖ	41
6. ORGANISATSIOON	44
7. EELARVE JA RAHASTAMINE	46
LISAD	
1. Näitarvud	53
2. Väljaanded	62
3. Publikatsioonid	64
4. Näitused	68

1. ÜLDHINNANG

Hea lugeja!

Mõeldes tagasi 2012. aasta Rahvusraamatukogu tegemistele tuleb kõige olulisema ning suurema ettevõtmisena nimetada raamatukogu hoone rekonstrueerimistööd. Remont sai teoks tänu saastekvootide müügi tulule, millest vabariigi valitsus eraldas Rahvusraamatukogule 3,6 miljonit eurot. Renoveerimistööd algasid märtsis ja lõppesid plaanipäraselt 15. oktoobril. Üle poole aasta väldanud tööde käigus renoveeriti hoidlate ja lugemissaalide ventilatsiooni- ja kliimasüsteem ning vahetati välja hoone 696 akent ja 45 välisust. Soojustati Endla tänava poolse D- korpuse fassaad, parandati katuseid ja paigaldati lugemissaalidesse uus valgustus. Ka Toom- Kuninga tänava ülekäik sai remonditud. Remondi tõttu oli Rahvusraamatukogu lugejatele suletud 11. juunist 27. augustini. Tänu koostööle Tallinna Keskraamatukoguga sai nende ruumides sel ajal avatud ajutine teeninduspunkt.

Mõnevõrra mõjutas remont ka tööd - aasta jooksul registreeriti 7380 uut lugejat, mis on 2011. a-ga võrreldes 757 vähem. Lisaks raamatukogu sulgemisele on oma osa selles ka pikematel häiretel veebis lugejate ja külastuste registreerimise haldussüsteemis.

Samal ajal kasvas raamatukogu külastuste arv võrreldes 2011. a-ga keskmiselt 3%. Märkimisväärselt on kasvanud Rahvusraamatukogu andmebaaside kasutamine, samuti on otsinguportaalil teostatud otsinguid võrreldes 2011. a-ga 6% enam.

2012. aastasse jääb üks ettevõtmine, mille üle juhina eriliselt rõõmu ja uhkust tunnen - nimelt raamatukogu remondi ajal konverteeriti vabatahtliku hoogtöö korras elektronkataloogi venekeelseid raamatuid. Rekataloogimine tungis osakondade igapäevatööde vahele, kuid kõik tööd said edukalt tehtud.

Kui remont muutis paremaks füüsilist hoonet, milles asume, siis teine oluline 2012.aasta märksõna on turundus-teenindusaudit. Üheskoos küsides ja vastuseid otsides valmib rahvusraamatukogu strateegia järgnevateks aastateks.

Kolmas oluline samm, mille 2012 astusime, oli lugejate vanusepiirangu kaotamine. Kui varem sai alla 16-aastane lugejaks tulla vaid täiskasvanu loaga, siis nüüd seda enam vaja pole. Nii põhikooli- kui gümnaasiumiõpilased vajavad meie tuge uurimistööde tegemisel -

erinevate allikate leidmisel andmekogudest ja tööde vormistamisel. Koostöö haridusasutustega on meie lähiaastate üks peamisi ülesandeid. Seda arengusuunda toetas ka meie korraldatud infopoliitika foorum teemal „Kultuuripärand ja e-haridus“. Iga päev luuakse ja kogutakse Eesti arhiivides, muuseumides ja raamatukogudes digitaalsisu, et teha meie kultuuripärand veebis kättesaadavaks. Eesti koolide õpilased ja õpetajad vajavad ja kasutavad digitaalsel kujul kättesaadavat rahvuslikku kultuuripärandit.

Oleme sõnastanud Rahvusraamatukogu ühe peaesmärgina e-raamatukogu tavakoguga võrdsele tasemele arendamise kõigis funktsioonides. Selles suunas astusime 2012. aastal olulisi samme. Lõime digitaalarhiivi oskonna, mis asus jõuliselt DIGARit arendama. Vastvalminud serveriruumi paigaldasime uued serverid ja kettamassiivid, suur osa Rahvusraamatukogu andmebaasidest, eelkõige DIGAR, ESTER ja ERB asuvad nüüd kaasaegses turvalises keskkonnas. Tegelesime andmevahetuse kvaliteedi arendamisega meie hoones. Hankisime uue skanneri, mis kasvatas meie digiteerimisvõimsust.

Uuendasime olulisi e-raamatukogu teenuseid - otsinguportaal, Eesti rahvusbibliograafia andmebaas ERB ja DIGAR kasvatasid oma funktsionaalsust ja kasutajasõbralikkust.

Heameelt valmistab e-kogude tõhus täienemine. 2012. aastast leiab Rahvusraamatukogu otsinguportaali e-raamatute ja e-ajakirjade loendite vahendusel 163 041 võõrkeelset e-väljaannet, mis on 2011. a näitajast 47% rohkem. E-raamatute hulk on kasvanud viimaste aastatega 92 760 nimetuseni, neist 6299 on Eesti e-raamatud.

Oleme suutnud hoida oma kogude komplekteerimise vahendid samal tasemel ega ole neid vähendanud. Nii teavikute kui andmebaaside hinnatõus paneb aga meie referentidele valikute langetamisel suure vastutuse, et tagada lugejaile nii kui õppe- ja teadustööks vajalikud materjalid.

Esitlesime oma kogudes peituvad aardeid, sidudes need teistes mäluasutustes talletatuga. Nii valmisid näitused „Eesti kirjandus kinolinal“, „100 - aastane "Kevade", „Eesti köitemärgised 1840-1940“. Selle näitusega koos andsime Rahvusraamatukogu varamu sarjas välja raamatu, kujunduselt täiesti uudse teose. Samuti ilmus Rahvusraamatukogu toimetiste järjekordne (13) ja äärmiselt sisukas väljaanne pealkirja all „Lugemise kunst“.

Märgilise tähtsusega sündmus on, et trükist tulid kaks esimest köidet neljaköitelisest eesti retrospektiivsest rahvusbibliograafiast „Eestikeelne raamat 1918-1940“. Suur töö, mis algas

15 aastat tagasi, hakkab lõpule jõudma Kaks viimast köidet ilmuvad 2013. aastal. Siis on trükituna olemas andmed kogu eestikeelse kirjavara kohta aastaist 1525-1940.

Rahvusraamatukogu on aktiivselt tegutsenud nii Eestis kui rahvusvaheliselt, olles algatajaks või partneriks mitmete oluliste ettevõtmiste juures. Korraldame mäluastuste suveseminari, olles siin koordineerija rollis ja seda ettevõtmist hinnatakse partnerite poolt kõrgelt. Rahvusraamatukogu emakeelepäev on saanud kvaliteedimärgiga sündmuseks, 2012. aastal toimus see kümnendat korda ja kõnega esines Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves.

Rahvusvahelises plaanis näitasime end Bibliotheca Baltica ja IFLA järelkonverentsi korraldamisega. Mõlemad pälvisid väga head tagasidet ja palju kiitust osalejatelt. Eesti Rahvusraamatukogu sai tänavu esindatuse Euroopa rahvusraamatukogude organisatsiooni CENL juhatuses, mis annab hea võimaluse kaasa rääkida ja ennast teadvustada ka Euroopa tasandil.

Ka Balti koostöö näitab jõudsalt elavnemise märke. Esiteks, vahepealsest vaikelust ärkas legendaarne LiLaEst, mis sai sel suvel teoks Lätis. Baltlaste soovi koostööd teha tõestab veenvalt Bibliotheca Baltica konverents, mis toimus 2012. aastal meie raamatukogus. Väga populaarseks osutus Läti Rahvusraamatukogu näitus Liivimaa kaartidest, mida käis avamas Läti president. Hoiaime häid sidemeid ja koostööd saatkondadega, lisaks näitustele teevad head tööd teevad Saksa, Austria ja Šveitsi saalid.

2012. aastale tõmbame joone alla teadmise, et Eesti Rahvusraamatukogu on saanud hästi hakkama püstitatud eesmärkide ja ülesannetega ning 2013. aasta tuleb taas teguderohke.

Parimate soovide ja lugupidamisega,

Janne Andresoo

peadirektor

2. VÕTMEVALDKOND I. KOGUD JA TEENUSED

2.1. Kogude komplekteerimine

Haruldaste raamatute kogu täienes mitme haruldase rahvustrükisega nagu eestikeelsete usuliste juttude väljaandmise organiseerija, Riia pietistliku pastori Georg Friedrich Wilhelm Lösewitszi raamatuga „Ristiinimesse usso-tee“ (Riia, 1859), millel on säilinud tüpograafilise ehisraamiga kirjastuskaas ja puulõikes frontispiss. Noodikirjandusest lisandus Johann August Hageni „Laulo-wisi-ramat Tallinna ja Tarto ma-kele lauloramatute kõrwa“ (Tallinn, 1844).

Igal aastal hangitakse Eestisse ka mõne haruldase väljaande digitaalkoopia, kui originaaltrükist saada pole võimalik. Vilniuse Ülikooli raamatukogust telliti digitaalkoopia „Önsa Lutterusse Katekismusse Öppetus“ (Tallinn, 1787), mis kuulub ainueksemplarina Eesti trükise punasesse raamatusse. Kuigi see on vaid üks osa kirikukäsiraamatust „Eesti-Ma Rahwa Koddõ- ja Kirko-Raamat“, loobuti kogu käsiraamatu digitaalkoopia tellimisest kalli hinna tõttu.

Välismaistest haruldustest väärrib märkimist saksa näitekirjaniku August von Kotzebue populaarne näitemäng „Die Indianer in England“ (Leipzig, 1790), mida etendati esimest korda 1789. a veebruaris Tallinnas A. von Kotzebue eestvõttel 1784. a rajatud Tallinna asjaarmastajate teatris. Samuti on tähelepanuväärsed neli 18. sajandi vanausuliste kirikuslaavikeelset jumalateenistuse raamatut, mis ilmusid vanausuliste trükikeskustes Supraslis, Klintõs ja Vilniuses. Haruldased on nad seetõttu, et vanausuliste trükiste tsensuuri, arestide ja konfiskeerimistega on neist säilinud vaid vähesel arvul eksemplare.

Rahvusteaviku arhiiv täienes 2012. aastal **9948** raamatu jm teavikuga (2011. a 9999) ning **1883** perioodikaväljaande aastakomplektiga (2011. a 1799). Rahvusteaviku arhiivi juurdekasv on olnud viimastel aastatel *ca* 11 800 arvestusüksust.

Kogudesse jõudsid varasematel aastatel laekumata jäänud perioodikaväljaannete sundeksemplariid: Балтийский мир (2007-2012), Наšahhar (2007-2012), Aeg ja Vaim (2005-2012), Juuru Mihkli Koguduse Leht (2001-2012) jt. Vanemate väljaannete järelkomplekteerimine tõi kogudesse 318 esmaeksemplari.

Rahvusteavikute kogusse on püütud võimalikult ammendavalt hankida ka välismaal ilmunud eesti kirjanduse tõlkeid. Aruandeaastal lisandusid Delhis ilmunud hindikeelne F. R.

Kreutzwaldi "Kalevipoeg" ja Tokios välja antud jaapanikeelne Piret Raua "Kolm soovi". Tõlgete hankimisel tehakse koostööd Kultuuriministeeriumiga.

Kaardikogus on ligi 26 000 teavikut. Aruandeaastal lisandunud kaardiväljaannetest väärivad märkimist Eesti piirkonna postiühenduste kaart (1943), „Saaremaa Liiwi kubermangus“ (1907) ja Ernö Kochi Eesti kaardiga graafiline leht (1936).

2011. aastal korraldatud kahe heliplaadinäituse ja koostatud diskograafia mõjul loodi kontaktid Eesti alternatiivmuusika kogukonnaga ning kollektsionääridega nii Eestist kui ka kaugemalt. Tekkinud sidemed aitasid kaasa RRI kogude täienemisele väljaannetega, mida müügivõrgust pole võimalik hankida. Näiteks Soome kollektsionääridelt osteti **helisalvestiste kogusse** Georg Otsa plaate, mis on salvestatud Soomes 1950-1960ndatel aastatel. Kogusse jõudis ka uut eesti muusikat, mis on hakanud taas ilmuma vinüülplaadil (S. Sisask, V. Eplik jt). Perekond Järvi annetas 1980-1990ndatel salvestatud klassikalise muusikaga 92 helikassetti, mida Eestis seni ei olnud.

Originaalillustratsioonide kogu täienes Siima Škopi 15 illustratsiooniga raamatule „Okasroosike“ ja Olev Soansi 9 graafilise lehega sarjast „Eesti kultuurilooline piltatlas“.

Isikuarhiivide registris on 34 arhiivi. Täiendavalt laekus arhivaale Raimo Pullati ja Neeme Järvi arhiivi.

Väliskirjanduse kogusse komplekteeriti **5680** eksemplari välisteavikuid – raamatuid, auviseid, elektroonilisi teavikuid, kaardiväljaandeid, noodiväljaandeid – (2011. a 7374, 2010. a 8210), **615** ajakirja (2011. a 809, 2010. a 788) ja **33** ajalehte (2011. a 40, 2010. a 44). Võrreldes 2012. aastaga kallinesid võõrkeelsed ajakirjad 10%, venekeelsed ajakirjad 8% ja venekeelsed ajalehed 20%. Trükiste kollektsiooni aastane juurdekasv vähenes jätkuvalt, põhjusteks komplekteerimiseelarve püsimine mitmendat aastat samal tasemel, trükiste hinnatõus ning ajakirjade ja raamatute kättesaadavus RRile hangitud elektroonilistest andmebaasidest. Kogudesse lisandus ligi poole vähem teavikuid ka reservkogust ning vanematest annetustest, sest teisel poolaastal panustati masskonverteerimisega seotud tööloikudesse.

Vahetustegevus jätkus seniste partnerraamatukogudega, aktiivsemaks muutus raamatuvahetus Saksamaa ja Austriaga. Perioodiliste võrguväljaannete kättesaadavus võimaldas vähendada ajakirjanduse saatmist. Vahetuspartnerite kaudu hankisime Estonicat ja

raamatukaubanduses läbi müüdnud väljaandeid. Näiteks Saksamaa vahetuspartnerilt Hamburgi Ülikooli soome-ugri instituudilt saime teatmeteose “Genealogisches Handbuch der Baltischen Ritterschaften”.

Annetustest jõudis lõpule töö Usuteaduste Instituudi raamatukoguga. 2012. aasta suurannetajad olid Makedoonia ja Kolumbia saatkond.

Reservkogust jõudis lugejateni üle **400** eksemplari 19. sajandi teadus- ja ilukirjandusväljaandeid.

Humanitaar- ja sotsiaalteaduste teavikutest komplekteeriti teaduse ja kultuuri üldküsimumi, kultuuriantropoloogiat, etnoloogiat ning eri maade kultuuri käsitlevaid teoseid. Infoteadustest hangiti digitaalraamatukogusid, digiteerimist, kataloogimist ning e-autoriõigust käsitlevaid väljaandeid. Filosoofiakirjanduse komplekteerimise põhirõhk langes eetika ja tänapäeva filosoofia teemadele ning ajaloolisele. Lisaks üld- ja rakenduspsühholoogiale hangiti psühholoogia ajalugu ja uurimismeetodeid ning käsitlusi sotsiaal-, isiksuse- ja arengupsühholoogiast. Valdkonna teatmeteostest saime nt „Encyclopedia of creativity“ (London, 2011).

Religiooni teema täienes antoloogiate ja teemakäsitlustega eri usunditest.

Kirjandusteaduse valdkonnast saabus rohkem ajaloolise romaani, mälu kirjanduse ning antiikkirjanduse käsitlusi ja kirjandusteaduse teoseid.

Ilukirjandusest hangiti kirjanduspreemiate laureaatide teoseid. Suuremat tähelepanu pöörati Ladina-Ameerika autoritele: Maria Vargas Llosa, Rudolfo Anaya, Alvaro Mutis ja Roberto Bolaño.

Folkloori ja folkloristika valdkonnas pöörati rohkem tähelepanu antiikkirjandusele ja -mütoloogiale: telliti nt raamatuid sarjast “Gods and heroes of the ancient world”.

Ajaloo alalt hangiti teoseid, mis käsitlevad ajalooteadust, arhiivindust, eri riikide ning Vana-Kreeka ja Vana-Egiptuse ajalugu.

Kunstiraamatutest väärivad märkimist saatkondade annetused, nt Iirimaa saatkonna kingitud iiri kunsti aastaraamatud.

Muusikaraamatutest telliti 8-köiteline ingliskeelne Poola muusikaajaloo teatmeteos „History of music in Poland“ (koost. Stefan Sutkowski).

Filmiraamatutest oli sel aastal põhirõhk dokumentaal- ja animafilmiraamatutel ning filmiteoorial, sest lugejad tunnevad huvi just nende teemade vastu.

Teatri valdkonnast laekus teatriteooriaalast kirjandust.

Saksa, Šveitsi ja Austria saali kogude täiendamist rahastasid nende riikide kultuurifondid, saatkonnad jt organisatsioonid ning eraisikutest annetajad (kokku toetati teavikute ostmist 16 609 euroga), mis võimaldas RRI kogudesse hankida 2012. a tähtsündmustega seotud kirjandust (Gustav Klimt 150, Le Corbusier 125, Berliin 775, Otto von Habsburg 100, Austria keisrinna Elisabeth (Sisi) 175, 200 aastat vendade Grimmide esimese muinasjuturaamatu ilmumisest, Hermann Hesse 135).

Võrdne osatähtsus on inglisis- ja saksakeelse **õiguskirjanduse** soetamisel, nõudlus valdkonna venekeelse kirjanduse järele on aasta-aastalt järsult vähenenud. Suuremat tähelepanu on pöörati riigi-, tsiviil- ja rahvusvahelise õigusega seotud väljaannete hankimisele.

Rahvusvaheliste organisatsioonide väljaannete hankimisel ja kasutamisel tuleb olla paindlik ning jälgida toimuvaid muudatusi. Näiteks lõppes 2012. aastal RRI kui Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) depooamatukogu staatus, mis tõi kaasa vajaduse osta seni tasuta saadud väljaandeid. Läbirääkimiste tulemusel taastub 2013. aastast depooamatukogu staatus ning lugejatel on taas võimalus kasutada *IMF eLibrary* väljaannete täistekstandmebaasi.

2012. aastani said raamatukogu lugejad veebis kasutada Maailmapanga väljaannete ja dokumentide täistekstandmebaasi *WorldBank eLibrary*, mis kahjuks 2013. aastast muutus tasuliseks ja raamatukogul pole võimalik seda osta. Selle asemel pakume tasuta ligipääsuga andmebaasi *World Bank Open Knowledge Respository (OKR)*.

Sotsioloogiaraamatute komplekteerimisel oli põhirõhk sotsioloogia harudel, eelkõige Euroopa (sh Põhja-Euroopa) ja Põhja-Ameerika teaduskirjandusel ning maailma juhtivate sotsioloogide ja koolkondade käsitlustel.

Meediakirjanduse tellimisel eelistati Euroopa ja Põhja-Ameerika uue meedia käsitlusi (Facebook, Twitter, sotsiaalne ajakirjandus, võrguajakirjandus jt).

Majandusraamatutest hangiti enim teoseid turunduse, juhtimise, ettevõtluse, töö, energiamajanduse ja Aasia majanduse valdkonnast, samuti uusi majandusteooriaid tutvustavaid raamatuid ja käsitlusi maailmaturu muutunud olukorrast.

Politoloogia, poliitika ning majanduse ja rahanduse temaatikast huvitatud lugejatele on tellitud täistekstmebaas *Oxford Scholarship Online*, mille pakettides on Oxfordi Ülikooli Kirjastuse e-raamatud. Majanduse valdkonnas on kättesaadavad üle 500 ja politoloogia valdkonnas üle 650 e-raamatu täisteksti.

2012. aastal ei täiendatud *teatmekogu* ühegi suuremahulise trükientsüklopeediaga, sest väärivate teatmeteoste hulk paberil väheneb. Veebiväljaandena ilmuvad juba Prantsuse, edaspidi ka Brockhausi entsüklopeediad, olles küll kallimad kui trükitud entsüklopeediad. Encyclopaedia Britannica veebiväljaannet saavad rahvusraamatukogu lugejad jätkuvalt kasutada. Kogusse lisandus rohkelt tuntud kirjastuste sõnaraamatuid.

Euroopa Liidu infokeskuse kogudesse senini hangitavatele teemadele lisandusid uutena 'põllumajandusreform', 'siseturu 20. aastapäev', 'finantskriis Euroopas', 'võrdõiguslikkus' jt. Enamikule Euroopa Komisjoni Väljaannete Talituse eestikeelsetest trükistest on juurdepääs ka nende e-versioonile digitaalarhiivis DIGAR. Samas on seni kokkulepete alusel ELi dokumentatsioonikoguna saadud olulisemad väljaanded muutumas tasulisteks ja neid tuleb juba lähitulevikus osta.

2012. aastal oli RRis kasutusel 41 andmebaasi, mille soetushinnad kasvasid 8%. Arvestades loetavust ja andmebaasides kättesaadavust, loobuti 2012. a paljudest humanitaar- ja sotsiaalteaduste välisajakirjade trükiväljaannetest.

Kõige kasutatavamate ajakirjade osas tuleb trüki- ja elektroonilise versiooni dubleerivat tellimist e-ajakirjade pikaajaliste ligipääsupiirangute tõttu jätkata. Näiteks Euroopa Liidu teemat käsitlevate olulisematele teadusajakirjade e-versioonile on ligipääsupiirang sageli 2 aastat. Aruandeaastaks tellitud perioodikaväljaannete nimetuste arv vähenes 12% (2011. a 7741, 2012. a 6816).

2012. aastast leiab RRI otsinguportaali e-raamatute ja e-ajakirjade loendite vahendusel

163 041 võrkeelset e-väljaannet, mis on 2011. a näitajast 47% rohkem.

E-raamatute hulk on kasvanud viimaste aastatega 92 760 nimetuseni, neist **6299** on Eesti e-raamatud.

Vaatamata komplekteerimiseelarve stabiilsusele vähenes jätkuvalt füüsilisel kandjal hangitud teavikute nimetuste arv, sest kasvasid nii raamatute kui ka perioodika tellimishinnad.

Raamatuid ja mitteperioodilisi teavikuid lisandus kogudesse 6500 eksemplari võrra (s.o 9%) 2011. a hangitust vähem. Võrreldes kasutuskogude 2011. a juurdekasvuga lisandus 2012. a 9,6% vähem teavikuid.

2012. aastal oli RRile ostetud Eesti raamatu keskmine hind **13,74** eurot (2011. a 13,18 eurot) ja välisraamatul **50,38** eurot (s.o 2011. a hinnast 9,8% kõrgem).

Digitaalarhiivis DIGAR (DIGAR) arhiveeriti kirjastajate saadetud trükifaile, PDF vormingus veebiväljaandeid ning raamatukogus digiteeritud ainest.

2012. aastal avardus kirjastajate teadlikkus DIGARi võimalustest. Igapäevaselt DIGARisse deponeeritavate-arhiveeritavate trükifailide mahu kasvule aitas kaasa koostöö Eesti Ajalehtede Liiduga (EALL), mille tulemusel alustas trükilehtede failide saatmist 9 ajalehte. 41st EALLi liikmesajalehest 37 saadavad arhiveerimiseks faile ning veel 2 on lubanud seda peatselt alustada.

E-raamatuid tootvale ettevõttele Digira, kes soostus kasutuslepingu sõlmimise järel oma loodud e-raamatud vabatahtliku sundeksemplarina DIGARisse üle andma, valmis tehniline lahendus e-raamatute impordiks DIGARi operaatoriliidesesse.

DIGARi uue operaatoriliidese kasutuselevõttuga mitmekordistus arhiveerimisvõimsus, mis võimaldas arhiveerida varasematel aastatel RRI serveritesse kogunenud digiteeritud ainest. Aastail 2008-2009 digiteeritu hulgas teostati kvaliteedikontroll ja parandati vigased failid. Lugejaile kasutatavaks said nt Eesti trükise punase raamatu 1679 objekti, tellimustena digiteeritud perioodika, plakatid, Eesti üldlaulupidude nootide kogu ja raamatud.

Kaarditeavikute kirjastajad (Maa-amet, Tartu Ülikooli geograafia instituut, Digiserver) on huvitatud oma trükifailide arhiveerimisest. Materjali kogumise ja säilitamisega on katsetusi tehtud 2010. aastast, kuid tulemusi veel ei ole. Hindamist ja otsuseid vajab meie kogumise ja säilitamise võimekus (veebikaardid, jpg, tiff, portaalid, kaardiandmed, metaandmed).

Valikulise Eesti Veebiarhiivi (<http://veebiarhiiv.nlib.ee>) täiendamiseks võeti kasutusele veebisaitide soovitusleht rubriigis „saidi soovitamine“. Arhiivi sisu ei ole veel veebis kasutatav. Aasta teisel poolel teostati rahvuskaaslaste programmist toetatud väliseesti

veebisaitide arhiveerimise projekt, arhiveerides 202 saiti, ning töötati välja valikulise arhiveerimise teemakataloogi väliseesti erikogu veebileht. Projekti õigeaegsus ja vajalikkus selgus juba töö käigus, sest mitu arhiveerimisvalimi veebisaiti oli tegevust lõpetamas.

Arhiveeriti 264 veebisaiti.

Aruandeaasta alguses võeti Eesti Rahvusraamatukogu vastu *International Internet Preservation Consortiumi* (IIPC) täieõiguslikuks liikmeks.

2.2. Raamatukogu- ja infoteenused

Raamatukogu kasutamine

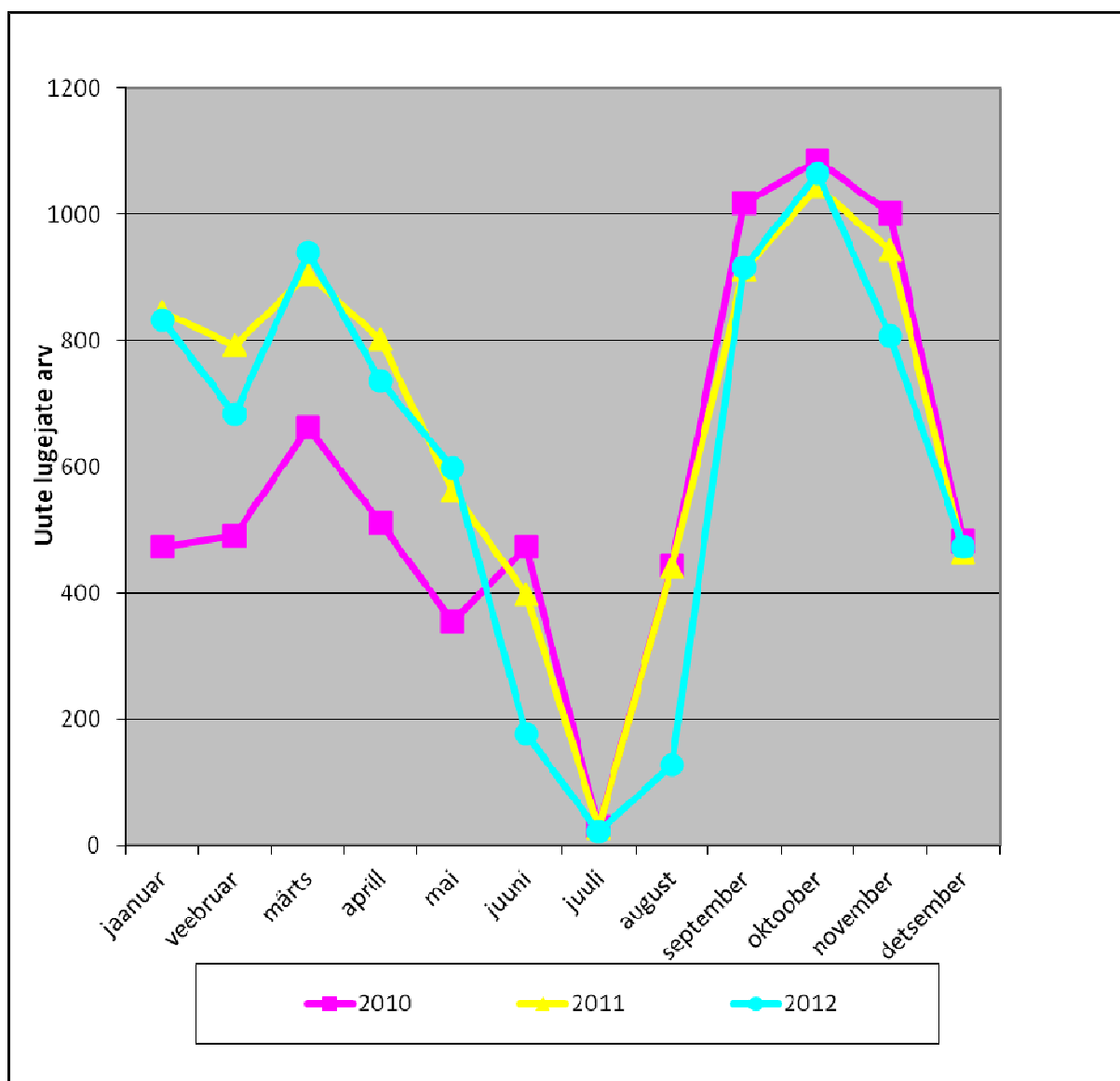
2012. a oli raamatukogu avatud 234 päeva (2011. a 269 päeva). Hoone rekonstrueerimise ajal 11. juunist 25. augustini olime suletud, 2. juulist 24. augustini esmaspäevast reedeni kella 10-18 töötas Tallinna Keskraamatukogus RRi teeninduspunkt. Lugejad said kasutada andmebaase ning konsultandi abi.

Kuigi kõik tööd lugemisas ei olnud lõpetatud, suudeti tänu heale koostööle RRi osakondade ja ehitusfirmaga avada raamatukogu lubatud tähtajal 27. augustil.

RRil oli **42 203** (2011. a 41 454, 2010. a 40 833) registreeritud lugejat, mis on võrreldes 2011. a-ga 1,8% rohkem. Neist **16 887** kasutasid raamatukogu aktiivselt (2011. a 17 951, 2010. a 18 625), mis oli võrreldes 2011. a-ga 5,9% vähem. Lugemisala keskmine külastuste arv päevas oli **528** (2011. a 516).

2012. aasta alguses kustutati lugejate andmebaasist kolme aasta vältel raamatukogu mitte külasthanud 6510 inimese andmed. Edaspidi on kavas saata enne lugejaõiguste aegumist meeldetuletuskiri, et lugeja saaks soovi korral õigusi pikendada.

Aasta jooksul registreeriti 7380 uut lugejat, mis on 2011. a-ga võrreldes 757 vähem (vt tabel 1). Neist 854 (2011. aastal 850) registreerus veebi kaudu. Kõige tulemuslikumad olid jaanuar, märts ja september-detsember (üliõpilaste õppe- või uurimistöö tõttu suurem raamatukogu kasutusvajadus). Tegevusnäitajaid mõjutasid raamatukogu sulgemine ning pikemad häired veebis lugejate ja külastuste registreerimise haldussüsteemis.

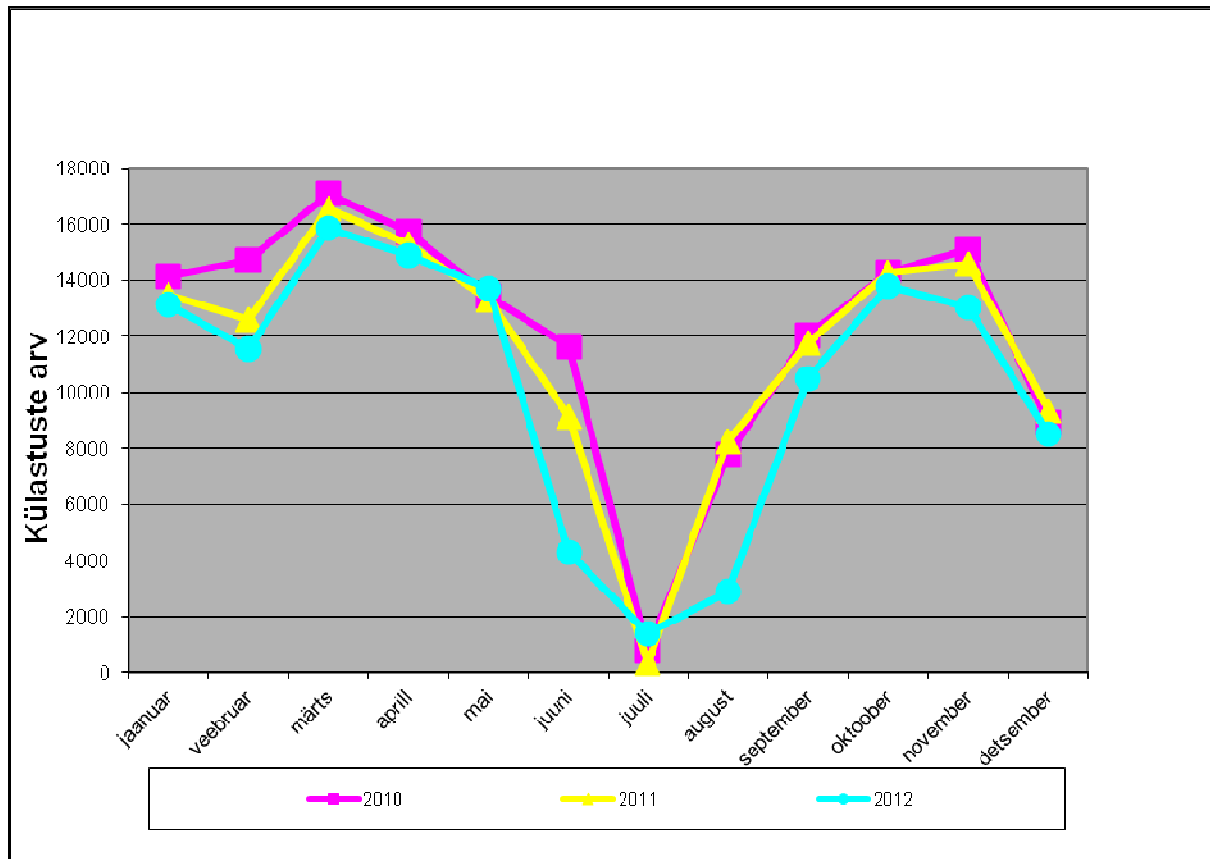

Joonis 1. Uued lugejad 2010-2012

Raamatukogu külastusi oli 2012. a 541 986 (2011. a 526 442, 2010. a 720 365), sellest lugemisaslas 123 460 (2011. a 138 886, 2010. a 145 559) ja kodulehel 297 056 (2011. a 388 941, 2010. a 574 806), millele lisandub omaloodud ja litsentsiandmebaaside ning otsinguportaali kasutamine.

Raamatukogu külastuste arv kasvas võrrelduna 2011. a-ga 2,8%. Märkimisväärselt on kasvanud RRI andmebaaside kasutamine, samuti on otsinguportaalis teostatud otsinguid võrreldes 2011. a-ga 6% enam.

Kuigi lugemisala külastusi oli võrrelduna 2011. a-ga vähem, kasvas päevane külastuste arv 11 võrra (vt tabel 2). Tallinna Keskraamatukogus suvel avatud RRI teeninduspunkti külastati 503 korda.

Joonis 2. Lugemisala külastused 2010-2012

Võrreldes eelmise aastaga on harulduste ja arhiivkogu saali külastuste arv vähenenud 8,5% (2011. a 765, 2012. a 700), kuid laenutuste arv kasvanud 48% (2011. a 3278, 2012. a 6376). Viimane on tingitud pisitrükiste osakaalu suurenemisest (2011. a 57%, 2012. a 80%) laenutatud teavikute hulgas. Võrreldes 2011. a-ga vähenes raamatute laenutamine harulduste ja arhiivkogust 15%, mis on põhjendatav pidevalt suureneva digiteeritud ainekuga ning selle kättesaadavusega e-rahvusraamatukogu jt mäluasutuste andmebaaside kaudu.

Laenutusi oli võrreldes 2011. a-ga 8549 ja kojulaenutusi 4618 võrra vähem. Koju laenutati keskmiselt 186,2 teavikut päevas (2011. a 179,1).

2012. a tehti sisekontrolli audit eesmärgil hinnata teavikute kojulaenutusega seotud kulutusi ning inkassoteenuse tõhusust võlglaste tekitatud kahju ja leppetrahvide sissenõudmisel.

Sisekontrolli õiendis täheldati, et ajavahemikus 2010. a jaanuarist 2012. a maini näitab ühe kuu trahvinõuete keskmine summa kasvutendentsi. Regulaarsete kohtumiste järel inkassoteenust osutava firmaga Lindorff AS on koostöö muutunud sujuvamaks: firma teavitab regulaarselt võlgnevuste sissenõudmise seisust ja võlgade tasumisest. Raamatukogu esindajal on võimalus jälgida elektroonilises süsteemis võlgade sissenõudmise käiku.

Lähtuvalt RRI kasutamiseeskirjast anti firmale Lindorff AS üle 67 võlanõuet aastaist 2009-2011. Neist 34,3% oli aasta lõpuks tasutud.

RRI kogudes asuvatest teavikutest 6,5% (ehk 220 515 väljaannet) oli kättesaadav lugemissaalide avariilistel või avatud hoidlates. Avakogudes oli 182 000 raamatut, 7500 perioodikaväljaannet ja 4700 auvist. Raamatukogus on **595** lugejakohta (koos rühmaruumide töökohtadega) ja **88** arvutitöökohta (2012. a lisandus 4).

Raamatukogu kodulehel oleva lingi 'Küsi raamatukoguhoidjalt' päringute arv jäi 2011. aasta tasemele. Suurenenud on lugejate tehniline nõustamine ja abi osutamine nii kohapealsete kui ka kaugkasutatavate e-teenuste osas. E-päringute koguarv oli küll 168 võrra väiksem kui eelmisel aastal, kuid on kasvanud töömahukate päringute hulk. Aastale tervikuna jättis jälje üleriigiline filmiaasta, mis tõi päringuid pea kõigisse lugemissaalidesse. Eesti filmi andmebaasi sisestajad otsisid kirjalikke allikmaterjale ning selgusid meie kogus olevad unikaalsed Eesti filmide plakatid, mis on nüüd huvilistele digiteerituna ja andmebaasi vahendusel kättesaadavad. Päringuid esitasid ministriumid, teised riigiasutused, saatkonnad, kirjastused, ülikoolid, rahvaraamatukogud, ajaloolased, kirjandusteadlased, tõlkijad. Neid saabus ka Saksamaalt, Soomest, Norrast, Aserbaidžaanist ja Costa Ricast.

Töötajad tutvustasid raamatukogu ja saale rühmadele ja üksikkülastajaile ning korraldasid teematunde, kus tutvustati ka raamatukoguteenuseid ja kasutajakoolituse mitmekesiseid võimalusi. Programmi alusel toimunud **27** (2011. a 52) koolituses osales **388** infokasutajat (2011. a 768): gümnaasiumiõpilased, üliõpilased, magistrandid, õpetajad, õppejõud, teadurid, riigiametnikud, raamatukoguhoidjad ja infotöötajad, eri valdkondade spetsialistid ning töötud.

Muudatused lugejateeninduses

1. novembril kaotati raamatukogu kasutamisel vanusepiirang. Alla 16-aastased võivad nüüd registreeruda lugejaks või saada ühe päeva kaardi lapsevanema või eestkostja nõusolekuta. Alla 18-aastastele trükiseid koju ei laenutata.

Selleks, et lugejad leiaksid avariulist vajaliku raamatu kiiremini, võeti aasta alguses kasutusele Rahvusraamatukogu elektrooniline avakogujuht, mis on leitav e-kataloogist ESTER.

Endla 3 sissekäigu koridori paigaldati raamatute tagastuskast, kuhu saab laenatud trükiseid tuua iga päev kl 7-22.

Uuendati RRI kogudesse kuuluvate teoste reprodutseerimisjuhendit, et lihtsustada koopiatellimuste esitamist. 5. korrusel on nüüd võimalik lasta teha kahepoolseid ja värvilisi väljatrükke.

Uuendati loendit Eesti Rahvusraamatukogu teenused ja hinnakiri, millesse lisati tasuta teenuste teave.

Aasta lõpus täiendati lugemissaale autoriseeritud arvutitöökohtadega, et lugejad saaksid ainevaldkonnast lähtuvalt lugeda piiratud kasutusega väljaandeid digitaalarhiivist DIGAR (väljatrüki ja salvestamise võimaluseta).

Nii ühe- kui ka kahekohalised individuaaltööruumid remonditi ning sisustati uue mööbli ja valgustitega, et süvenemist vajavail lugejail oleks hubasem. Üldlugemissaali mikrofilmilugered paigutati paremini märgatavasse asukohta. Renoveerimise tulemusena on kõigis lugemisaalides uued aknad ning uus valgustus- ja ventilatsioonisüsteem.

Austria ja Saksamaa rahalisel toetusel hangiti üldlugemissaali 34 uut tooli, mis võimaldab Austria, Saksa ja Šveitsi saali ürituste külastajail end mugavamalt tunda.

Otsinguportaal

Kõigist e-ressurssidest üheaegne otsing on muutunud iga aastaga populaarsemaks.

Aruandeaastal kasvas otsinguportaali kasutamine 6%.

Otsinguportaali uus pilvepõhine kasutajakeskkond on nüüd avatud. Lisandus võimalus kasutada raamatukogusse hangitud ja andmebaaside kaudu kättesaadavate võõrkeelsete *e-raamatute* loendit ja otsingutel leitud artikliga seotud täiendavat artiklite soovitusnimestikku.

Väljaspool RRI hoonet kasutatavad litsentsiandmebaasid on eraldi loendina raamatukogu kodulehel ja *otsinguportaali* keskkonnas.

Portaali uudised ilmuvad nüüd esilehele ning iga kahe kuu järel reklaamitakse seal eelkõige uusi, aga vajadusel ka juba kasutusel olevaid andmekogusid.

E-kataloog ESTER

E-ressurside jaotamine e-kataloogi ESTER liikmesraamatukogude alamkataloogidesse

E-kataloogi ESTER e-ressursside ja ka kõigi raamatukogude skoopidesse suunatakse kõik vabalt kasutatavad ja Eesti mäluasutuste digitaalkogude e-väljaanded. Kirjete parandamist alustatakse 2013. aastal. RRI harulduste kogu 27 076 teavikust on e-kataloogi ESTER sisestatud 75,8%.

Juunist detsembrini toimus RRIis töötajate vabatahtlikul kaasabil venekeelsete raamatute kaartkataloogi masskonverteerimine e-kataloogi ESTER. Sellele eelnes töötajate koolitamine. Aasta jooksul sisestati ca 28 700 nimetust ja ca 28 900 eksemplarikirjet. Aastail 2001-2012 on konverteeritud ca 251 600 nimetust ja lisatud ca 251 300 eksemplarikirjet.

Jooksvalt ilmunud trükiste liigitamise ja märksõnastamise maht on viimastel aastatel vähenenud, sest raamatukokku soetatakse järjest vähem teavikuid. Samas on lisandunud töö e-väljaannetega. Suurendati retrospektiivse indekseerimise mahtu (kasv ca 2500 teavikut). Lõpetati 1970ndatel aastatel ilmunud Eesti raamatu märksõnastamine.

ProCite andmebaasid Raamatuillustratsioon ja Graafika valmistati ette ESTERisse laadimiseks (1082 kirjet).

Eesti artiklite andmebaas ISE

ELNET Konsortsiumi raamatukogudes valmivas Eesti artiklite andmebaasis Index Scriptorum Estoniae ISE <http://ise.elnet.ee> haldas Rahvusraamatukogu nelja ühiselt loodavat temabaasi: Ühiskonnateadused, Keel ja kirjandus, Humanitaaria ning Kunst, muusika, teater, film.

Andmebaasis ISE on 1 575 627 kirjet (2011. a 1 502 520), millest RRIis loodud 76,9% (1 211 495). 2012. a sisestas Rahvusraamatukogu 235 väljaandest 60 848 artiklikirjet. 2012. a lõpetati ajaleheartiklite annoteerimine. Estonica analüütikat enam ESTERi kirjetes ei avata, vaid kirjeldatakse ainult artiklite andmebaasis.

Uus linkide vormistus ISE andmebaasi kirjetes viib – täisteksti olemasolul – otse ajaleheartikli leheküljele digitaalarhiivis DIGAR. Kui väljaande täistekst on DIGARis, tekib ISE kirje juurde väljaande kaane või artikli lehekülje pildiga ikoon. Tõusnud on ISE kasutusmugavus ja usaldusväärsus, sest paranenud on ajalehtede failide laekumine DIGARisse. Kuigi täistekstide kaugkasutusel on autoriõigusest tulenevaid piiranguid, on kohapeal info kiire leidmine ja kasutamine tagatud.

Jätkus ProCite andmebaaside konverteerimine ja kirjete ühtlustamine.

Jätkati RRis koostatavate teemabaaside Reprod (42 000 kirjet) ja Eesti õigusbibliograafia (40 000 kirjet) konverteerimist ISE keskkonda.

Lisaks eelmisel aastal konverteeritud andmebaasile Parlamentarism lõpetati ProCite andmebaasi Pinfo (21 000 kirjet) konverteerimine ISEsse. Andmebaas sisaldab ajalehtede artikleid majandus-, poliitika- ja ühiskonnateemadel a-ist 1988-1993. Samuti lõpetati Vabariigi Presidendi bibliograafia (15 000 kirjet) konverteerimine.

2012. aasta mais uuriti ELNET Konsortsiumi liikmesraamatukogude andmebaasi kasutajaid, et selgitada trendid ja harjumused. Ajakirja Raamatukogu nr 6 ilmus uuringu tulemusi kajastav artikkel.

Jätkus koostöö Läänemaa, Valga ja Pärnu keskraamatukogus koostatavatele ProCite kodulooandmebaaside veebiväljundi loomisel.

Arutati lokaalselt kasutatava RRI faktiandmebaasi *Personaalia* (info Eestiga seotud ca 20 400 isikust, kes on leidnud käsitlemist 20. sajandil ilmunud isikuloolistes teatmeteostes) võimalikku sobivust ELNET Konsortsiumis arendatava nimenormandmete andmebaasiga, kuid leiti, et sellisel kujul ühisbaas ei rahuldaks teiste isikulooliste baaside koostajaid. 2012. aastal algasid läbirääkimised koostöövõimaluste selgitamiseks Eesti isikuloolise indeksiga (<http://www.nimed.ee>).

Eesti märksõnastiku võrguväljaanne

Koostöös Tartu Ülikooli Raamatukogu ja ELNET Konsortsiumiga jätkati Eesti märksõnastiku võrguväljaande <http://ems.elnet.ee> koostamist (54 695 märksõnakirjet), mis pakub peale märksõnade sirvimise ja otsingu ka võimalust suunata sõna märksõnaotsinguks e-kataloogi ESTER ja artikliandmebaasi ISE, tellida märksõnastiku muudatuste püsivõimalust, anda tagasisidet.

Rahvusraamatukogu andmebaasid

Eesti rahvusbibliograafia ERB andmebaasis (erb.nlib.ee) on **287 953** teaviku andmed.

2012. a täienes andmebaas 19 760 teaviku andmetega. Esmakordselt registreeriti 9159 raamatut (sh aruandeaastal ilmunud 4203 nimetust), 2862 perioodikaväljaannet (318), 729 auvist (162), 658 noodiväljaannet (86) ja 923 kaarditeavikut (72).

14. veebruaril 2012 avati avalikkusele andmebaasi uus, kujunduselt ja toimivuselt nüüdisaegsem ning kasutajasõbralikum *kasutajaliidese beetaversioon*. Lisandus kakskeelne kasutajaliides, abitekstid eesti ja inglise keeles ning sotsiaalse veebi teenusena uudisvoogude tellimise võimalus. Jälgida saab viimase poole aasta jooksul värskete ajalehtede digitaalarhiivi arhiveerimise kuupäevi, kasutada virtuaalset kirillitsa klaviatuuri, moodustada dünaamiliselt eesti lastekirjanduse aastanimestikke (alates 2009. a-st). Täisversioonile ülemineku ettevalmistus jätkub 2013. a. Statistika näitab, et uus keskkond on hästi vastu võetud: kasutamine on suurenenud kolm korda.

Väljaande „Uued Eesti raamatud“ valmimine ja esitamine toimub varasema mitme keskkonna asemel nüüd ainult rahvusbibliograafia andmebaasi keskkonnas. Uued kirjed lisatakse kord nädalas.

Eesti ajalehtede andmebaasi loomiseks katsetati firma CCS (Content Conversion Specialist) tarkvarasid NewsClip ja DocWorks, et planeerida sobivaid töövoogusid (testgrupp 10 inimest). Eesmärk on koondada nii jooksvalt ilmuvad kui ka vanemad artikliteks töödeldud (segmenteeritud) ajalehed ühte keskkonda. RRis käivitunud Europeana Newspapers projekti tulemusena segmenteeritakse ja tärgituvastatakse 500 000 lehekülge ajalehti a-ist 1821-1940 ning tärgituvastatakse täiendavalt 100 000 lehekülge. 2013. a toimub tarkvara ning sobiva kasutajakeskkonna valimine ja hankimine. Plaanis on alustada läbirääkimisi ELNET Konsortsiumi raamatukogudega, leidmaks koostöövõimalusi uue Eesti ajalehtede andmebaasi loomiseks.

Retrospektiivne rahvusbibliograafia

Trükist ilmusid 4-köitelise väljaande „Eestikeelne raamat 1918-1940“ I ja II osa, mida esitleti konverentsil Bibliotheca Baltica Tallinna Helikassetitehase viimane direktor Jüri Lang andis raamatukogule üle helikassetide ümbriste portfoolio, mille põhjal kirjeldati rahvusbibliograafia andmebaasis seni puudunud väljaanded (66 kirjet).

Teenused kirjastajatele

Eesti ISBN Agentuur on sisestanud kõik Eesti autor- ja väikekirjastajate kontaktandmed rahvusvahelisse kirjastuste andmebaasi The Publishers' International ISBN Directory (PIID). Seetõttu lõpetati lokaalse Eesti kirjastajate andmebaasi täiendamine. Tõlgiti rahvuslikele keskustele mõeldud sisetööjuhend „Korduma kippuvad küsimused ISBN agentuuridele“. Toimetamist ootab kirjastajaile suunatud ISBNi kasutaja käsiraamatu tõlge. Järgmisel aastal tõlgib Eesti ISBN Agentuur ka ISBNi kasutaja käsiraamatu.

Seati ülesanne luua kirjastajatele terviklik teenuskeskkond (Kirjastajate e-teenuste portaal), mille vahendusel oleks võimalik lihtsalt ja mugavalt taotleda standardnumbreid, hankida võotkoode, määrata failide juurdepääsuõigusi, loovutada e-teavikuid ja trükifaile nii üksikult kui ka massdeponeerimisel ning saada ülevaateid arhiivimaterjali kasutamisest. Keskkonna esialgne versioon valmib 2013. aastal.

Eesti ISSN Keskuse töös väärib märkimist võrguväljaannetele standardnumbrite väljastamise kasv. Nii anti 2010. aastal ISSN 9-le, 2011. a 31-le ja 2012. a 44-le võrguväljaandele. See näitab ilmekalt vahendatavate väljaannete arvu kasvu.

2.3. Kogude säilitamine

Vastavalt RRI kogude kujundamise ja säilitamise tegevuskavale osteti säilitustingimuste parendamiseks 6 metallkappi põhikogu mikrofilmide hoidmiseks. Otsustati hankida 4500 raamatutuge.

Parendati teavikute säilitustingimusi ja tehti plaanilisi ümberkorraldusi hoidlates. Jätkus 2005. aastal alustatud hoidlate süstemaatiline puhastamine ja teavikute seisukorra kontroll. Kolmes hoidlas desifitseeriti 3688 laudit, praeguseks on 34 hoidlast puhastatud 21. Harulduste kogu hoidlas tehti sanitaarremont.

Renoveeriti lugemissaalide ja hoidlate (v.a 3. korrusel asuvate) kliima- ja ventilatsioonisüsteem. Vaatamata riiulite katmisele suurenes kõigis hoidlais üldine saastefoon. Remondieelsete säilitustingimuste taastamiseks tehti hoidlates ulatuslik järelkoristus, mida jätkatakse 2013. aastal.

Teavikute mikrofilmimine ja digiteerimine kogude täiendamise ja säilitamise eesmärgil toimus nii teavikute reprodutseerimiskava alusel, s.o kollektsioonipõhiselt kui ka lugejate soovidest või tellimustest lähtuvalt.

Seoses trükifailide saamisega lõpetati 2012. aastal jooksvalt ilmuvate Eesti ajalehtede mikrofilmimine, viimaseks mikrofilmiti MK-Estonija. Pärast 1945. a ilmunud Nõukogude perioodi Eesti ajalehtedest mikrofilmiti 37 nimetust (140 802 lehekülge). Tagatiskoopiate kogusse lisandus 290 mikrofilmirulli peamiselt ajalehtede tagatiskoopiatena.

Teavikute reprodutseerimiskava alusel lõpetati 7 mahuka perioodilise väljaande digiteerimine (Eesti Statistika. Tallinn, 1922-1943; Kaubandus-Tööstuskoja Teataja. Tallinn, 1926-1940; Konjunktuur. Tallinn, 1934-1940; Eesti Kindlustus. Tartu, 1929-1936, 1939; Eesti Kindlustusleht. Tallinn, 1936-1940; Kindlustusleht. Tartu, 1933-1934; Eesti ja Nõukogude Liidu Kaubanduskoja Majandus-Bülletään. Tallinn, 1933-1940). Kokku digiteeriti ca 86 000 lehekülge perioodikat.

2012. a. mais lõppes SA Archimedes rahastatud koostööprojekt Tartu Ülikooli ja Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukoguga „Eesti trükise punase raamatu ja eesti kultuuri käsikirjaliste alliktekstide digiteerimine“. Digiteeriti ja arhiveeriti DIGARis kokku 1624 nimetust (ca 130 000 lehekülge) Eesti kultuuriloole olulisi trükiseid, neist 330 nimetust (ca 30 000 lehekülge) 2012. aastal.

Analoogsalvestiste säilimise eesmärgil on digiteeritud ligi 800 helikasseti (sh 2012. a 264 varu- ja kasutuskopiat). Digiteeritud helifailide andmed redigeeritakse, laaditakse serverisse ja tehakse lugejatele ESTERi kataloogi vahendusel lugemissaalide autoriseeritud arvutitöökohtadel kuulatavaks.

Alustati säilitamise eesmärgil e-teavikute arhiivkogu diskettide ja CD-ROMide kontrollimist ning konverteerimist.

2012. a. reprodutseerimiskava ei õnnestunud täies mahus teostada, sest remondi ajal olid kaamerad tolmu eest pakitud. Töösse võtmata jäänud nimestikud lülitati koos uute nimekirjadega 2013. aasta kavasse.

Aasta jooksul konserveeriti 439 teavikut (14 292 lehte), millest 66% on raamatukogu ainueksemplare, ja köideti 957 teavikut. Puhastati 5724 teavikut (380 077 lehte) ning valmistati 1917 säilitusümbrist. Konserveerimise-restaureerimise tasulisi teenuseid osutati 23 857 euro ulatuses. Teavikute säilitustegevuse maht vastas plaanitule.

Kasvasid kollektsioonipõhise digiteerimise mahud:

Digiteerimisteenuse EoD (eBook on Demand) kaudu täideti 117 tellimust (21 270 lehekülge). Teenuse kasutamise maht suurenes (2011. a 84 tellimust). Lugejateeninduse kaudu lisandus ligi 100 tellimust.

Tellijate Laine Randjärve ja Vello Salo initsiatiivil digiteeriti ja tehti üldsusele kättesaadavaks meie vaimse kultuuripärandi ühe olulisema traditsiooni, laulupidude repertuaar: Eesti üldlaulupidude noodid aastaist 1869-2009. Kolleksioon sisaldab sel perioodil toimunud 25 üldlaulupeo koorinoote. Digiteeriti 168 nooti (üle 9000 lehekülje).

SA Kultuurileht tellimusel digiteeriti ajakirjad Akadeemia ja Looming. DIGARis arhiveeriti Akadeemia aastakäigud 1989-2002 (üle 35 000 lk). Alustati ka Loomingu aastakäikude 1945-1975 digiteerimist ja arhiveerimist (üle 57 000 lk), mis jätkub 2013. a.

Riigikogu Kantselei tellimusest *Riigikogu istungite protokollide digiteerimine* teostati 2012. aastal Riigikogu I koosseisu I-IX istungjärgu (1921-1923) protokollide nr 1-221 ja protokollilisade digiteerimine (ca 7900 lk).

Jätkus koostöö Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga mikrofilmitud vanade ajalehtede skaneerimisel: andmebaasi Digiteeritud Eesti Ajalehed (DEA) lisati 13 nimetust (Nõmme Leht; Nõmme Sõnumed; Edasi (Peterburi); Abieluleht; Film ja Elu; Herold; Jutuleht; Lääne Hääl; Lääne Teataja; Läänemaa; Nõmme Sõna; Nool (Tallinn); Nool (Tartu)).

Detsembris tutvustati raamatumüügi ajal RRI fuajees kõigile huvilistele digiteerimisteenuseid ning –kogusid, sealhulgas pakuti võimalust kinkida vanale raamatule uus elu – *Kingi jõuluke-raamat*. Seoses digiteerimisteenuste agarama pakkumisega on kasvanud autoriõigusega seotud päringute arv. Aruandeaasta jooksul esitati 120 sellist päringut (2010. a 73, 2011. a 96), neist ligi viiendik oli teistest asutustest.

Inventuurid

RRI kogude inventuure jätkati vastavalt 2005. a kinnitatud ja 2010. a korrigeeritud ajakavale.

Lõpetati haruldaste raamatute kogu ja varukogu võõrkeelsete trükiste osa plaaniline inventuur, jätkus arhiivkogu raamatute osa inventuur. Põhikogus alustati 1992. a-ni arvele võetud raamatute plaanilist inventuuri (üle 1,34 miljoni eksemplari), mille lõpptähtaeg on 2018. a. Lõpetati graafikateavikute põhikogu ning kunstikogu graafikakogu inventuur,

millega kontrolliti kõik 50 aasta jooksul kogutud kunstiraamatud, plakatid, postkaardid, ekliibrised ja originaalillustratsioonid.

Aruandeaastal kustutati RRI kogudest aegunud, liigseid või kadunud teavikuid 40 970 eksemplari / aastakomplekti ning 1709 e-väljaannet.

Inventuuride automatiseerimiseks testiti tarkvara ja käsiterminalide tüüpe. AS ID-Baltiga kooskõlastati tarkvara spetsifikatsioon ning tehti RRile vajalikud muudatused tehnoloogia kasutuselevõtuks, mis sai teoks aasta lõpus. Uusi seadmeid ja tarkvara kasutatakse esmakordselt raamatute põhikogusse 2010. a arvele võetud teavikute plaanilises inventuuris 2013. a.

2.4. Parlamendiraamatukogu

Parlamendiraamatukogu põhiülesanne on parlamendi infoteenindus, mida RR korraldab koostöös Riigikogu Kantseleiga. Teisteks ühisvaldkondadeks on väljaannete koostamine ja kirjastamine ning ürituste (näitused, koolitused, teabepäevad jm) korraldamine.

RR koostas mitu Riigikogu tutvustavat, liikmete tegevusi kajastavat ja tööd toetavat väljaannet ning lõi kaasa ka Riigikogu avatud uste päevade korraldamisel.

4.-18. oktoobril 2012. a eksponeeriti Riigikogu istungite saali välisseinal 2007. a koostatud näitust "Riigikogu tuli taas kokku", mis kajastas VII koosseisu tegevust ja vääris aastaid hiljemgi tähelepanu.

Riigikogu Kantselei ja RR on koos sotsiaal- ja turu-uuringufirmadega Riigikogu iga koosseisu ajal korraldanud uuringu, mille eesmärk on välja selgitada parlamendiliikmete vajadusi, ootusi ja ettepanekuid.

2012. aastal tegi uuringu TNS Emor. RRI parlamendi lugemissaali teenindusega oli rahul 87% vastanutest, viimasel paaril aastal on tulemus jäänud samaks. Enim hinnati päringute lahendamist (81%), uudiskirjanduse näitust (68%), raamatute (78%) ning välisajakirjade ja -lehtede valikut (vastavalt 65% ja 64%). Raamatukogu koostatud väljaannetest olid vastajaile kõige tuttavamad „Riigikogu liikmete kirjutised” ja „Nädal meedias” ning ka nendega ollakse rahul (vastavalt 77% ja 80%). Summaria Socialiat ja Summaria Juridicat ei ole kasutanud 29%, Summaria Europensiat 39% vastanutest, samas kasutajad hindavad neid kõrgelt. Soovitused raamatukogu teenuste ja kogude osas olid skaneerimine ja välisriikide

raamatukogudest tellimine. Viimane võimalus on parlamendi lugemissaali kasutajatel olemas, kuid seda tuleb rohkem tutvustada.

Parlamendiraamatukoguna on aastate jooksul välja kujunenud tihedad sidemed Õiguskantsleri Kantselei ja Presidendi Kantseleiga. Ministeeriumidest on aktiivsemad koostööpartnerid Justiits-, Sotsiaal- ja Välisministeerium.

Rahvusvahelisel tasandil toimub info- ja koostöö päringute lahendamisel teiste parlamendiraamatukogudega.

Kogud ja infoteenindus

Parlamendi lugemissaali avariilulitel on üle 8000 raamatu ja jätkväljaande, mis on hangitud peamiselt järgmistest valdkondadest: õigus, majandus, poliitika, politoloogia, ajalugu, Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonide dokumendid. Kogude kujundamisel pööratakse suuremat tähelepanu rahvusvahelise, riigi- ja tsiviilõigusega seotud väljaannetele ning raamatutele, mis käsitlevad muutunud maailmaturgu, uusi majandusteooriaid, ettevõtlust, energiamajandust ja Aasia majandust. Politoloogia, poliitika ning majanduse ja rahanduse temaatikast huvitatud lugejatele on tellitud andmebaas *Oxford Scholarship Online*, mille pakettides on Oxfordi Ülikooli Kirjastuse e-raamatud. Majanduse valdkonnas on kättesaadavad üle 500 ja politoloogia valdkonnas üle 650 e-raamatu täisteksti. Koostöös Välisministeeriumiga saab RR tasuta OECD väljaandeid.

Eesti ja välisperiodika nimetuste arv oli sama, mis eelmisel aastal. Välisajalehtede (*The Times*, *Financial Times*) veebiversioonid võimaldavad värskete ajalehtedega tutvuda juba ilmumispäeva hommikul. Riigikogu liikmete huvi veebiperioodika kasutamise võimaluste vastu on kasvanud, on tekkinud vajadus lugeda väljaandeid enda arvutist. Kõigi RRI sisevõrgus kättesaadavate litsentsiandmebaaside kasutamine Riigikogu arvutivõrgus on endiselt keeruline, kuid lahendust otsitakse.

Ettepanekud uute õiguslaste raamatute komplekteerimiseks on põhiliselt tulnud Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnalt ning põhiseaduskomisjonilt. Raamatukogudevahelist laenutust raamatute ja artiklite tellimiseks kasutati 44 korral.

Täiendati Riigikogu liikmete veebilehe ajakirjandusrubriiki ja parlamendi lugemissaali kodulehte. E-keskkond võimaldab juurdepääsu andmebaasidele ja e-publikatsioonidele, nii RRI koostatud elektroonilistele väljaannetele kui ka e-raamatute kataloogidele. Samuti

saavad e-keskkonna kasutajad tutvuda parlamendi lugemissaali teenuste ja uudiskirjandusega Riigikogu kodulehe sise- ja välisvõrgus.

Riigikogu XII koosseis on aktiivne raamatukogukasutaja, 101 parlamendiliikmest külastab raamatukogu *ca* 70, Riigikogu Kantselei ametnikest üle poolte. Riigikogu istunginädalal on päevaste külastuste arv 20-30, istungivabal nädalal 15-20.

Infootsingu koolitusi korraldati Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonna ja komisjonide ametnikele. Endiselt on lugejate hulgas populaarne uudiskirjanduse väljapanek.

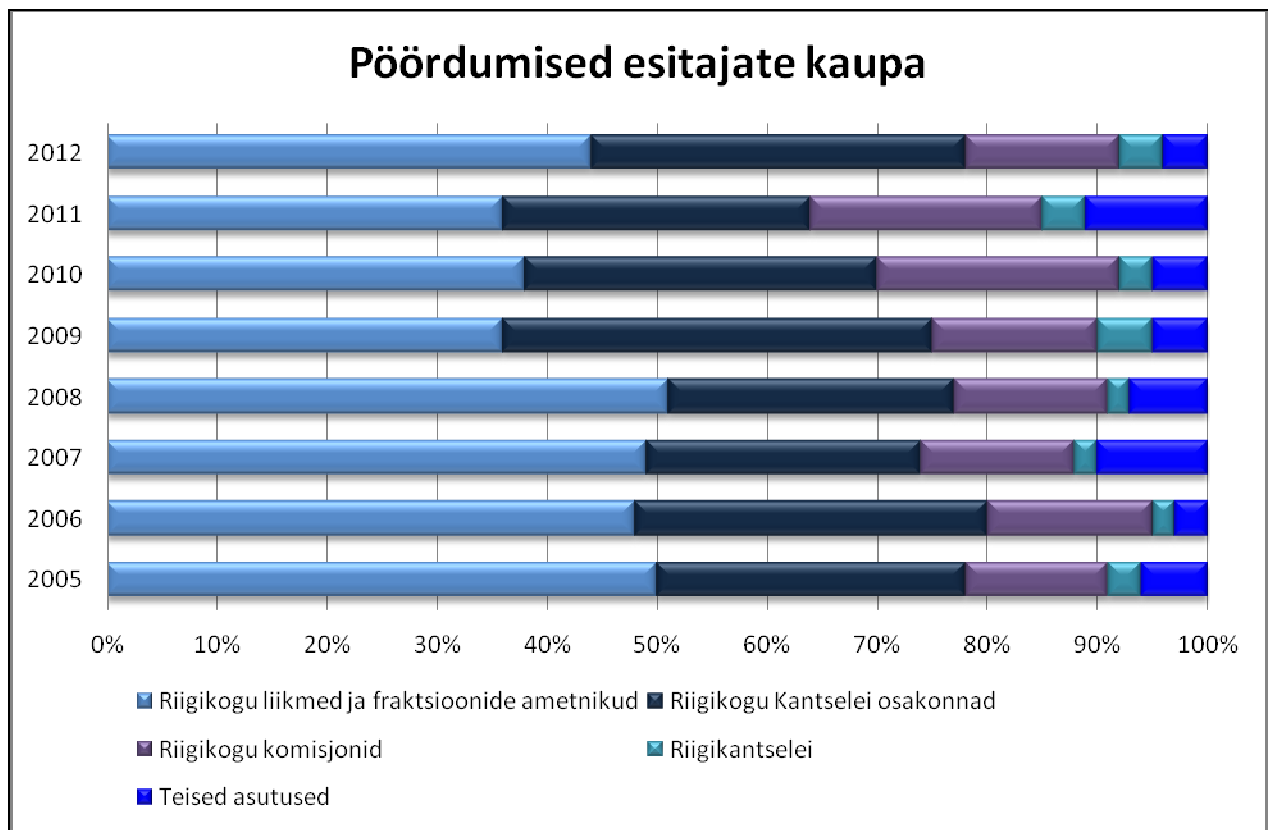
Poliitika- ja majanduspäringute osas küsiti infot peamiselt päevakajalistel teemadel, õiguslaste päringute puhul sooviti enim teiste riikide seadusandlust. Teemapäringuid esitasid Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakond, Riigikantselei ja Peaministri büroo.

Valikteadistusena tehti riigikaitsekomisjonile koopiaid maakonnalehtede riigikaitseteemalistest artiklitest. Aktiivsemad väljaannetes *Summaria Socialia* ja *Summaria Iuridica* kajastatud artiklite koopiate tellijad olid Justiits- ja Sotsiaalministeerium ning Õiguskantsleri Kantselei. Viimane huvitus ka uutest artiklitest litsentsiandmebaasides.

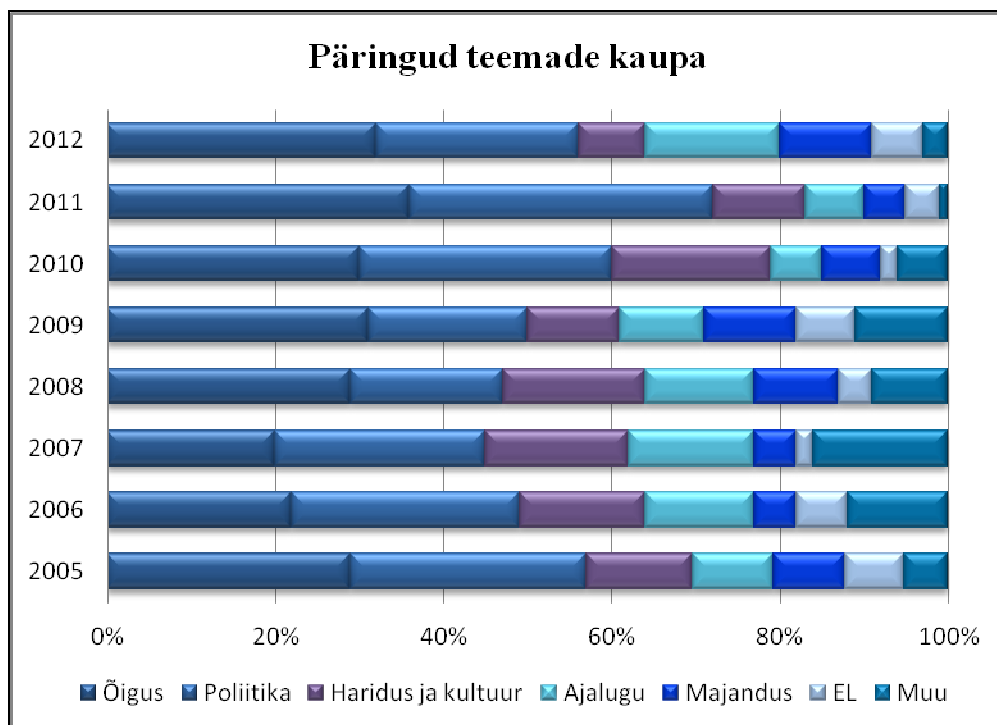
Püsipäringuna jälgiti Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna tarbeks ministeeriumide ja uurimisasutuste kodulehti, leidmaks ja tutvustamiseks Eesti poliitika, majanduse jt aktuaalsetel teemadel avaldatud uusi teadusuuringuid. Tehti koopiaid saabunud õigusajakirjade sisukordadest ja huvipakkuvatest artiklitest.

Teistest asutustest esitasid päringuid Leedu ja Austria saatkond Eestis, Eesti saatkond Hollandis, Euroopa Parlamendi raamatukogu, Soome Parlamendiraamatukogu jt.

Presidendi Kantseleile jätkab Rahvusraamatukogu info- ja bibliograafiateenuste pakkumist 2000. a sõlmitud lepingu alusel. Päringute hulk on vähenenud, põhiliselt tellitakse tööks vajalikku kirjandust. Vastavalt koostöölepingule koostatakse Vabariigi Presidendi bibliograafiat (<http://vpb.nlib.ee>).

Joonis 3. Pöördumised esitajate kaupa

Joonis 4. Päringud teemade kaupa

Kirjastustegevus

Koostati Riigikogu XII koosseisu esimene aastaraamat, mis ilmus novembris. Muudeti kaane ja peatüki avalehtede kujundust, ülesehituselt järgiti varasemaid väljaandeid. Uuendatud sisu ja kujunduse sai Riigikogu ajalugu ja tööd tutvustav buklett „Riigikogu A ja B“.

Ilmus ingliskeelne kogumik „Election in Estonia 1992-2011“, mille eestikeelne analoog anti välja aasta varem.

XII Riigikogu voldikud ilmusid jaanuaris, mais ja septembris (eesti, inglise, saksa ja vene keeles).

Riigikogu toimetiste rubriigile „Kirjandus ja andmebaasid“ tegid Rahvusraamatukogu töötajad 6 kaastööd.

Sügisel alustas Riigikogu Kantselei Eesti NSV XII Ülemnõukogu statistikakogumiku kavandamist, mis peaks ilmuma 2013. aasta augustis. 2012. a alustati tööd arhiivimaterjalidega.

Uue võrguväljaandena hakkas alates 2012. a veebruarist ilmuma „Nädal meedias“, ühendades „Nädal blogides“ ja „Nädal ajalehtedes“. Väljaanne kajastab Riigikogu liikmete, ministrite ja Euroopa Parlamendi saadikute üleriigilistes ajalehtedes, maakonnalehtedes, ajaveebides ja uudisteportaalides ilmunud kirjutisi ning on 2012. a uuringu kohaselt hästi vastu võetud.

Koostöös Riigikogu Kantseleiga koostatakse võrguväljaannet „Riigikogu liikmete kirjutised“, mis on leitav Riigikogu kodulehelt nii koosseisu üldnimekirja kui ka iga liikme juurest eraldi. Väljaanne koondab ajalehtedes, ajakirjades ja kogumikes ilmunu ning tervikteosed (raamatud, CD-d, DVD-d jm). Kuuväljaandesse lisandus 3000 kirjet. Raamatukogu kodulehel on väljaanne Riigikogu koosseisude kaupa kättesaadav alates IX koosseisust.

Väljaanded

TRÜKISED

Eesti võimalused ja huvid Aasias aastani 2025 : raport väliskomisjoni 2011–2012 Aasiastrateegia kuulamiste põhjal : heaks kiidetud väliskomisjoni istungil 7. mail 2012 / Riigikogu väliskomisjon; raportöör Marko Mihkelson (IRL). – Tallinn : Riigikogu väliskomisjon, 2012. – 56 lk. : ill.

Elections in Estonia 1992-2011. – Tallinn : National Electoral Committee : National Library of Estonia, 2012. – 119 lk. : ill.

XII Riigikogu : [voldik] / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012. – Seisuga jaanuar, mai, september. – Ilmus eesti, inglise, saksa ja vene k.

Marschall, Stefan. Parlamentarism : sissejuhatus. / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; tõlkinud Katrin Kaugver; toimetanud Mihkel Solvak; kujundanud Margit Plink. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu : Riigikogu Kantselei, 2012. – 359 lk. : ill.

Riigikogu A ja B / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012. – 12 lk.

Riigikogu aastaraamat 2011/2012 / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; peatoimetaja Aivar Jarne; koostanud ja toimetanud Rita Hillermaa ja Piret Viljamaa. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012. – 88 lk. : ill.

Riigikogu Toimetised nr. 25, 26 / Riigikogu Kantselei; peatoimetaja Helle Ruusing. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012.

Рийгикогу А & Б / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2012. – 12 lk.

VÕRGUVÄLJAANDED

Bibliographia iuridica Estonica = Eesti õigusbibliograafia = Legal literature of Estonia = Estnische Rechtsbibliographie, 2011 [Võrguteavik] // Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Maia Ruttu; toimetanud Katrin Ordlik. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. – 160 lk. ISSN 1736-8308.
<http://www.nlib.ee/valjaannebie>

Nädal meedias : Riigikogu liikmete, ministrite ja Euroopa Parlamendi saadikute kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. Ilmub kord nädalas.
<http://www.nlib.ee/nadal-ajalehtedes/>

Riigikogu liikmete kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. Täiendatakse kord kuus. ISSN 1736-034X.
<http://www.nlib.ee/riigikogu-liikmete-kirjutised/>

Summaria Iuridica [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest. Uued raamatud Eesti Rahvusraamatukogus / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Tiia Melts, toimetanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. Ilmub 4 korda aastas. ISSN 1736-0404.
<http://www.nlib.ee/summaria-iuridica/>

Summaria Socialia [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Mai Võõrmann ja Tiina Tammiksalu, toimetanud Piret Viljamaa. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. Ilmub 5

korda aastas. ISSN 1736-0390.

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012.

<http://www.nlib.ee/uued-raamatud-rvo/>

Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. ISSN 1736-0382.

<http://www.nlib.ee/uued-sots-maj-pol/>

Uued õigusraamatud Eesti Rahvusraamatukogus [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2012. ISSN 1736-0382.

<http://www.nlib.ee/uued-oigusraamatud/>

Artiklid

Brückel, Margit. Ernst B. Haas Euroopa integratsioonist // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 256-257.

Felt, Kairi. Eesti oma e-raamat // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 183-186.

Koppel, Annika. Europeana – kas kaotsi minev identiteet või võimalus Eestit näidata? // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 231-237.

Viljamaa, Piret. Demokraatia ja liberalismi uurija Georg Sørensen // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 200-202.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 187-199.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 238-255.

2.5. Infotehnoloogia

IKT taristu

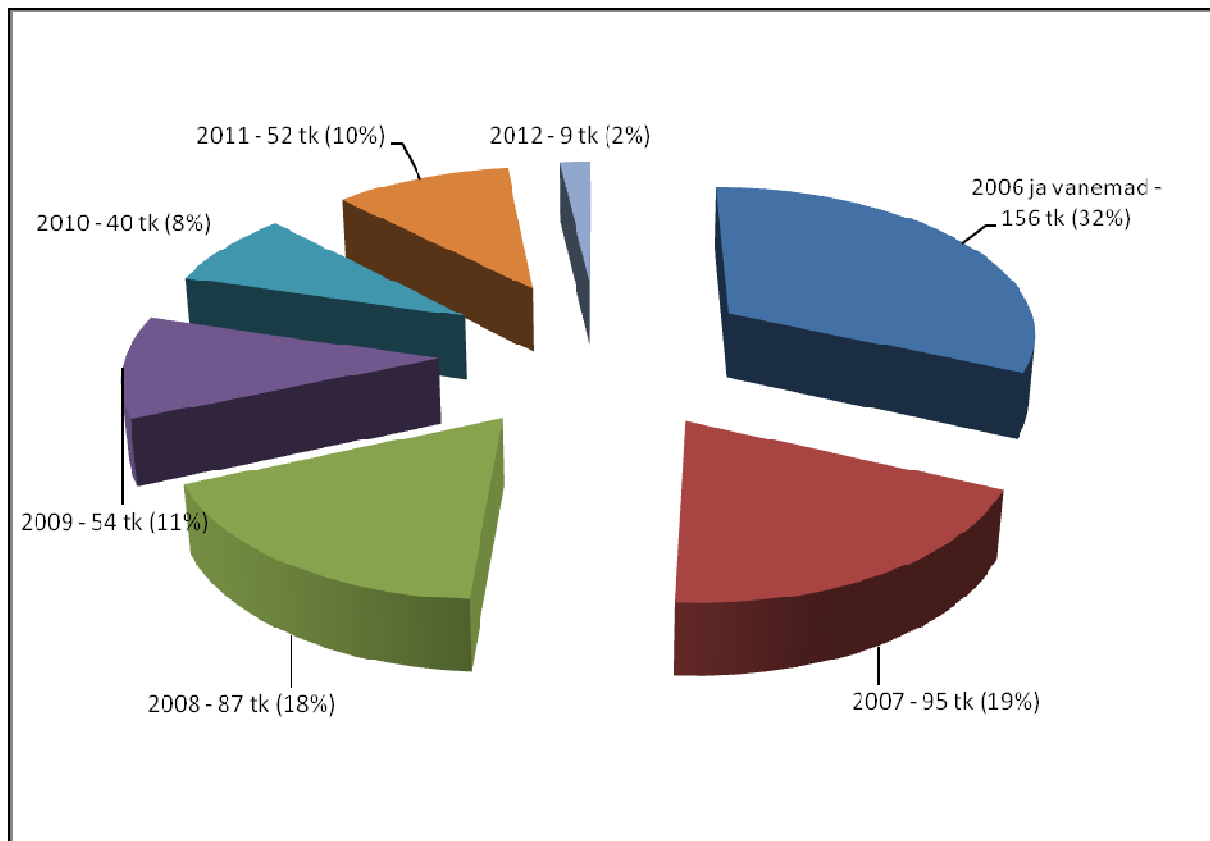
2012. aasta mais võeti RRis kasutusele uus serveriruumide kompleks, mis parandas radikaalselt RRI serverite ja kettamassiivide töötingimusi. Aasta jooksul viidi serverid ja SUNi kettamassiiv teiselt korruselt uude serveriruumi ning seadistati serverid.

Seisuga 31.12.2012 oli RRis kasutusel 28 serverit. Lisaks nendele on meie serveriruumi majutatud ELNET Konsortsiumi server ESTERi süsteemiga ning Overalli printimissüsteemi server.

2012. aasta jooksul soetati kolm serverit, neist kaks DIGARi ja üks infoportaali jaoks.

Aruandeaastal suurenes märgatavalt RRI andmete salvestamise võimalus, kuna soetati uus kettamassiiv füüsilise kettapinnaga 115 TB. Aasta lõpuks olid olulisemad andmemahud paigutatud uuele kettamassiivile. Nn SUNi kettamassiivi on plaanis kasutada Digari ja teiste süsteemide andmete varundamiseks.

Aasta jooksul on seadistatud, testitud ja töötajatele üle antud 109 lauaarvutit, neist 64 olid uued. Põhirõhk pandi lugejaarvutitele (välja on vahetatud arvutiklassi arvutid, multimeediaarvutid ning lisatud 3 autoriseeritud arvutitöökohta).

Joonis 5. Arvutipargi koostis vanuse järgi

Sellele vaatamata on 2013. a kolmandik RRI arvutitest vanemad kui 5 aastat. Vananenud tehnika ei võimalda stabiilset tööd ning pidurdab uuema tarkvara kasutamist, samuti nõuab selle töös hoidmine infosüsteemide osakonna töötajatelt rohkem üha rohkem aega. Teistest seadmetest peab mainima tahvelarvuteid (Samsung ja iPad) ning e-lugereid. Aasta lõpus osteti viis Samsung Galaxy Tab2 ning 7 e-lugurit Nook HD+. Olukord printeritega on üldiselt

rahuldav, kuid ligi pool neist töötavad juba kauem kui 6 aastat, mistõttu on suurenenud remondivajadus.

2012. aastal jätkus RRI arvutivõrgus *switchide* väljavahetamine kiiremate seadmete vastu. Erilise tähelepanu all olid töötajate arvutikohad, kus on suur andmeliiklus. Nii loodi „kiired“ võrgusegmentid digiteerimisosakonna ja digitaalarhiivi osakonna tarbeks ning lugejaarvutite võrgus. Seoses uue serveriruumi käikuandmisega ehitati kapitaalselt ümber ja seadistati võrguseadmekapid 5., 6, ja 7. korrusel.

Eriti suuremahulisteks ja osaliselt keerulisteks olid arvutivõrgu kaabeldustööd, mida tuli teha seoses RRIis toimunud hoidlate ja lugemissaalide ventilatsiooni- ja kliimasüsteemi renoveerimisega ning akende vahetamisega. Sedalaadi töid tuli teha lugemissaalides ja tööruumides. Tallinna Keskraamatukogusse pidi ehitama kahe konsultandi ja 6 lugeja jaoks ajutise arvutivõrgu, nagu ka remondi ajaks mõnele RRI osakonnale. Pärast renoveerimise lõppu tekkis paljudes kohtades vajadus taastada, parandada või välja vahetada arvutivõrgukaableid.

Aruandeaastal jätkus töö RRI WiFi võrgu arendamisel. Vanad seadmed asendati uutega, kõigis lugemissaalides testiti ja seadistati võrk uuesti. Aasta lõpus ehitati ümber ka konverentsikeskuse WiFi võrk. Kuna 2012. a läks valdav osa RRI üürikest üle Elioni optilisele võrgule, lõppes vajadus üürikele seni pakutud arvutivõrgu järele.

Digitaalarhiivi DIGAR tarkvara arendamine

2012. a oli DIGARi tarkvara arendamisel prioriteediks töökindluse suurendamine ja läbilaskevõimsuse suurendamine. Uue operaatoriliidese rakendamine on võimaldanud tõsta arhiveerimise tõhusust ja kiirust ning jaotada tööd mitme osakonna vahel. Samuti loodi tehniline lahendus ajalehtede trükifailide ja varem digiteeritud perioodika automaatseks impordiks DIGARi operaatoriliidesesse.

2012. a sügisel algatati DIGARile uue kasutajaliidese loomine, mis võimaldaks DIGARit ja selles arhiveeritud sisu kasutada ka erinevatel mobiilplatvormidel, mis praeguse Vaaturiga ei ole võimalik. Nuti-DIGARi kasutajaliides hakkab pakkuma juurdepääsu e-raamatutele eelkõige koolinoortele, kelle jaoks vajalikku kohustuslikku kirjandust e-raamatutena hangib Kultuuriministeerium konkursi korras.

Aasta lõpus algatati uue DIGARi deposiitori liidese lähteülesande koostamine kirjastajatele mõeldud e-teenuste ühtse portaali raames.

Veebiarhiivi arendamine

Seati üles uus veebiserver, installeeriti ja testiti uut tarkvara NAS (Netarchive Suite) versiooni. Programmeeriti uue veebiarhiivi teemakataloogi otsingusüsteem. Veebruaris avati veebiarhiivi koduleht (<http://veebiarhiiv.nlib.ee>), mis sisaldab olulist infot veebiarhiivi kohta eesti ja inglise keeles.

Kodulehel on avaldatud veebimeistritele suunatud arhiveerimissõbralike saitide loomise juhised. Teostati väliseesti veebilehtede allalaadimise ja arhiveerimise projekt.

Muud IKT rakenduste arendused

Jätkus rahvusbibliograafia andmebaasi ERB tarkvara arendamine ja funktsionaalsuse lisamine – lastekirjanduse väljatoomine, statistikamooduli täiendamine, Google Analyticsi lisamine ja ingliskeelse keskkonna kohandamine.

RRi fotoarhiivi käivitamiseks installeeriti server, testiti ja võeti kasutusele tarkvara ResourceSpace ning algas fotode varundamine.

RRi fondi inventuuride automatiseerimiseks võeti kasutusele ID-Balti loodud lahendus (koos RRile vajalike tarkvaratäiendustega).

Seadmetest valiti välja Honewelli tööstuslik pihuarvuti Dolphin 99EX koos andmevahetus- ja laadimisjaamaga. Tarkvara võeti kasutusele 20. detsembril 2012. a.

3. VÕTMEVALDKOND II. TEENUSED VÕRGULE

3.1. Arendustegevus

Projekt Europeana Newspapers

2012. a veebruarist käivitus projekt Europeana Newspapers, mille mille jooksul segmenteeritakse RRis 500 000 lehekülge DEA ajalehti. Selle töö jätkamiseks ja igapäevaselt laekuvate ajalehtede trükifailide segmenteerimiseks testiti tarkvara DocWorks.

2012. aastal valmistati ette kaasatav aine (DEAst projekti nõuetele vastava aine stu määratlemine, nimestike koostamine ning nimetuste jaotus OCR ja OLR töötluks) ning turundati projekti.

Projekt EoD

RR juhib projekti e-Books on Demand (EoD) turunduse ja levitamise töopaketti, mille hulka kuulub projekti 18 partnerilt andmete kogumine, töötlemine ja aruande koostamine. 2012. a tehtud töödeks on EoD konsortsiumi ühiskataloogi loomine ja RRi kirjete vahendamine EoD

kataloogi, EoD esitluse ettevalmistamine IFLA 2012. aastakonverentsiks Helsingis (posterisitlus), jooksvate probleemide lahendamine EoD tellimuste küsimustes ja tellijatega suhtlemine.

Integreeritud raamatukogusüsteem INNOPAC / MILLENNIUM. Koostöö ELNET Konsortsiumiga

2012. a uuendati ESTERi kasutusjuhendit – ka inglise keeles –, mis annab parema ülevaate kataloogi võimalustest ja funktsioonidest. Kataloogi otsingulehtedele lisati virtuaalne klaviatuur, kus saab valida eesti ja vene keele vahel. Koostöös Eesti Kunstiakadeemiaga valmisid e-kataloogi teavikulaadide uue kujundusega ikoonid ja võeti kasutusele vorm 'Küsi meilt', mille kaudu saab esitada küsimusi ning saata ettepanekuid e-kataloogi ESTER kohta. Lisati rubriik 'KKK', kuhu on koondatud enim e-kataloogi ESTER ja Minu ESTER kasutamise kohta esitatud küsimused ja vastused, ning kõigi ELNET Konsortsiumi raamatukogude kontaktandmete ühine loend. Muudeti ka 2011. a kasutusele võetud sakke. Saki 'Viimati saabunud' alt avaneb informatsioon perioodikaväljaannete saabumise kohta raamatukogudesse. Saki 'Täiskirje' all kuvatakse QR-kood, mis võimaldab kiirelt ja mugavalt edastada informatsiooni nutiseadmesse (nt võrguväljaandeid saab soovi korral lugeda nutitefonis).

Jaanuaris võeti RRis kasutusele ELNET-ID tarkvara uus versioon (seda vajatakse ID-kaardi kasutamiseks süsteemis Millennium) ja avakogujuhi tarkvara. Avakogujuhi eesmärk on hõlbustada teaviku leidmist lugemisasas.

Jätkus andmebaasi ISE koostavate raamatukogude artiklibaaside konverteerimine ja ühisesse keskkonda laadimine ning laetud kirjete ühtlustamine. Konverteerimine jätkub ka 2013. a (Teater.Muusika.Kino, osaliselt veel ERK, BIE ja Reprod).

31.12.2012 seisuga on RRI töötajatele süsteemis kasutada 118 litsentsi (Tallinna serveris on kokku 349 litsentsi).

Autoriõigus

2012. a töötati välja „Juhend failide laadimiseks DIGARI operaatorliidesesse“, mis mh sisaldab juurdepääsuõiguse seadmise tingimusi. Koostöös Autorihüvitusfondi ja Eesti Kirjandusmuuseumiga koostati Google Docs keskkonda nimekiri autoritest, kelle kontakte nimetatud asutused omavad, eesmärgiks õiguste omajate hõlpsam leidmine. Praegu on nimekirjas 2629 autorit. Täiendati Rahvusraamatukogu kodulehel „Raamatukogule“ mõeldud osas autoriõiguse teemarubriiki (<http://www.nlib.ee/autorioigus-3/>) artiklite ja uudistega ning

digiteerimise kompetentsikeskustele mõeldud Digiveebi (<http://digiveeb.kul.ee/>) kodulehe autoriõiguse rubriiki.

RR sai 8-kuulise projektirahastuse EIFLilt (Electronic Information for Libraries, veebileht: <http://www.eifl.net/>), kokku 3200 eurot. Sihtrahastuse „Advocacy campaigns for national copyright law reform” eesmärk oli toetada neid riike, kus toimuvad autoriõiguse reformid, ning rahastada sealseid raamatukogude toetuskampaaniaid. RRi projekti „Advocacy plan in support of copyright law reform“ eesmärk oli sõnastada raamatukogude küsimused, pakkuda lahendusi ning teavitada avalikkust. Justiitsministeeriumi juurde moodustati 2012. a intellektuaalse omandi kodifitseerimise töögrupp, mis koostab uut autoriõiguse seadust. RRi juurde loodud suurte raamatukogude esindajatest koosnev autoriõiguse töörühm teeb sinna ettepanekuid. Töögrupp kogunes 4 korral, kaasates intellektuaalse omandi töögrupi liikmeid ja justiitsministeeriumi autoriõiguse nõuniku.

Raamatukogude statistika

2012. aastal esitas 2011. aasta aruande 51 teadus- ja erialaraamatukogu, 563 rahvaraamatukogu ja 391 kooliraamatukogu. Statistika on toodud RRi kodulehel. Arendati ja testiti Eesti raamatukogude statistika andmebaasi. Seoses e-raamatukogu arenguga töötati välja koolitused e-kogude ja e-teenuste statistika koostajaile.

Raamatukogunduse standardimine

RR on info- ja dokumendihalduse Eesti standardeid koostava tehnilise komitee EVS/TK 22 “Informatsioon ja dokumentatsioon” liige ning haldab selle tehnilise komitee sekretariaati alates 2003. aastast. 29. veebruaril toimus EVS/TK22 aastakoosolek, oktoobris standardimiskava 2012 e-hääletamine. EVS/TK 22 raames raamatukogundusega seotud ISO standardeid 2012. aastal ei eestindatud. 2012. aastal ei ilmunud Eesti Rahvusraamatukogu uusi standardeid.

Terminoloogiatoõ

2012. a korraldati ERÜ terminoloogiatoimkonna 5 koosolekut, täiendati raamatukoguterminite andmebaasi uute kirjetega ja ühtlustati olemasolevaid vastavalt ERÜ terminoloogiatoimkonna otsustele, nõustati termini- ja keeleküsimumustes nii telefonitsi kui ka e-päringute kaudu.

Raamatukogude uuringud

Uuriti väljaannete ”Summaria Socialia” ja ”Summaria Iuridica” kasutajaid.

Kai Idarand esines Limerickis 22.-25. mail toimunud 4. rahvusvahelisel konverentsil *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQML2012)* ettekandega „The library, e-library, and the librarian: some conclusions of the service quality survey conducted at the National Library of Estonia in 2011“. 25. oktoobril esines K. Idarand Bibliotheca Baltica 11. rahvusvahelisel sümposionil *Changing Library Services for Researchers – Best Practices from the Baltic Sea Region* ettekandega „The library, e-librarian and the librarian meeting the needs of researchers“.

Raamatuloo ja RRI kogude uurimine. Publitseerimisega seotud tegevused

2012. a uuriti järgmisi teemasid: „Heinrich Stahli elu ja looming“ (Piret Lotman), „Eesti raamatukultuur“ (P. Lotman), „Ingerimaa kiriku- ja hariduselu Rootsi suurvõimu ajal“ (P. Lotman), „Narva Kirikuraamatukogu kataloog“ (Sirje Lusmägi), „Udo Ivaski eksliibriste kogu“ (Larissa Petina), „Eesti kunstipärane eksliibris“ (L. Petina), „Hans Arpenbecki *Album Amicorum*“ (L. Petina), „Krahv Aleksei Bobrinski raamatute provenientsist“ (L. Petina) ja „17. sajandi armeenia Tunnipalvete raamat“ (L. Petina).

Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste väljaannet nr 13 „Lugemise kunst“ (koostas Piret Lotman) esitleti 28. veebruaril. RRI toimetiste allseerias „Raamat ja aeg“ ilmunud teine artiklikogumik sisaldab varauusaegset kirjakultuuri käsitlevaid uurimusi, autoriteks on Piret Lotman, Tiina Kala, Krista Kodres, Aivar Põldvee, Kai Tafenau, Juhan Kreem, Tiiu Reimo, Triin Parts, Kristi Viiding, Meelis Friedenthal ja Kari Tarkiainen.

3.2. Raamatukogutöötajate koolitus

2012. a korraldati raamatukoguhoidjate täienduskoolitust nii kutsekoolituse kui ka maakondades koolituspäevade ja RRis koolitustena (sh Harju- ja Pärnumaa raamatukoguhoidjatele). Toimus kokku 27 koolitust (5 kutsekoolituse moodulit), osavõtjaid oli 708.

Aasta alguses jätkus kutsekoolitus 2011/2012 kolme mooduli ulatuses. 29. oktoobril alustas raamatukoguhoidjate kutseõpet 21 uut õppijat.

Väljasõidukoolitusi maakondadesse toimus 4 korral: Kuressaares, Põltsamaal, Tartus ja Võrus. Harjumaa raamatukoguhoidjatele korraldasime RRis 3 koolitust, Pärnumaa raamatukoguhoidjatele 1 koolituse. Kõige ulatuslikum ja mahukam koolitus toimus 2011. a detsembrist 2012. a oktoobrini RRI ja Eesti Vabaharidusliidu koostöös teemal „Täiskasvanute õpetaja meistrikursus raamatukoguhoidjatele“ (146 akadeemilist tundi), osales 26 raamatukoguhoidjat.

Eesti kirjanduse tutvustamine

2012. a ilmus Maire Liivametsalt 10 numbrit „Liivametsa lugemisi” ning ta pidas 14 loengut eesti kirjandusest.

Praktikandidid

Igal aastal on RRis praktikal raamatukogunduse ja infoteaduse eriala üliõpilased, 2012. aastal 3 Tallinna Ülikooli tudengit.

Konverentsid ja seminarid

RRi 10. emakeelepäeva seminar teemal “Keele pidev uuenemine on meie kõigi asi...” korraldati 14. märtsil. Rahvaraamatukogude suveseminar-laager teemal “Informatsiooni digitaliseerumine ja muutused raamatukogus” toimus 1.-3. augustil Hiiumaal Kalda puhkekülas (Kärkla Linnaraamatukogu koostöös RRiga). Eesti mäluasutuste II suveseminar „Mäluasutuste e-teenused“ oli 28.-29. augustil Sagadis. 17. septembril toimus RRis USA firma OCLC tooteid ja teenuseid tutvustava seminari korraldamine RRs kõigile Eesti raamatukogudele. RRI VII infopoliitika foorum „Kultuuripärand ja e-haridus“ korraldati 20. septembril. Eesti raamatu päeval, 23. oktoobril toimus RRis Maire Liivametsa loeng teemal "Ajaloo pöördlaval tagasi. II ptk. Karl Ristikivi 100".

2012. a korraldas RR kaks rahvusvahelist üritust:

- 17.-18.08. IFLA järelkonverents „Beyond libraries – subject metadata in the digital environment and semantic web” hotellis Meriton (100 osalejat);
- 25.-26.10. Bibliotheca Baltica XII sümposium „Changing library services for researchers – best practices from the Baltic Sea region” RRis (76 osalejat).

4. VÕTMEVALDKOND III. KULTUURIELU

4.1. Näitusetegevus

Näitused RRI galeriides

Ulatuslike rekonstrueerimistöde tõttu RRis avati 2012. aastal varasemaga võrreldes vähem näitusi. Näituste osakond osales 35 näituse koostamisel ja teostamisel, millest 6 toetusid Rahvusraamatukogu kogudele. Koostööprojekte oli 29, nendest rahvusvahelisi 11.

Kogude tutvustamine

Rahvusraamatukogu kogude põhjal valmis kuus näitust.

7. korrusel humanitaarsaali ees olid väljas *Eesti etnograafilise käsitöökunsti mustrid, Eesti sõnaloomed allikad ja 100-aastane Kevade*. Kunstide teabekeskuse koostatud plakinäitust *Ümbermaailmareis Neeme Järviga* eksponeeriti lisaks RRI 6. korruse galeriile suvel Pärnu Kontserdimajas.

Aprillis avasime harulduste kogu näitusesaalis ekspositsiooni *Eesti köitemärgised 1840-1940*. Indrek Operi ja kogude säilitusosakonna koostatud näitusel sai tutvuda läbilõikega köitemärgistest, mida kasutasid Eestis 100 aasta jooksul tegutsenud köitekojad ja -meistrid oma tööde tähistamiseks. Vaadata sai ka filme raamatute köitmisest ja dokumentide restaureerimisest ning välja olid pandud raamatuköitjate töövahendid, mis tänapäevalgi kasutusel. Näitusega kaasnes väljaanne *Eesti köitemärgised 1840-1940*.

Teine suur projekt oli Rahvusraamatukogu ja Filmiarhiivi koostöös valminud ning septembri lõpus harulduste kogu näitusesaalis avatud ekspositsioon *Eesti kirjandus kinolinal*, millega tähistasime eesti filmi sajandat sünnipäeva. Kirjandusteoste esmatrükkide kõrval eksponeeriti näitlejate ja režissööride mälestus- ja elulooraamatuid, filmiplakateid, originaalstsenariume, näitlejate proovialbumeid, noote filmimuusikaga, filmikostüüme Mare Raidma kogust jm teemasse puutuvat. Oli võimalik vaadata aastakümnete taguseid filmitutvustusi, kroonikakaadreid võtetelt ning näitlejate prooviesinemisi. Näituse lisamaterjalina valmisid ekraniseeritud teoste nimekirja sisaldav voldik ja temaatilised järjehoidjad.

Koostööprojektid

Aasta algul korraldati koos Eesti Kirjastuste Liidu ja Eesti Kujundusgraafikute Liiduga konkurss-näitus *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut*. 1. veebruaril avati lisaks eelnimetatud väljapanekule ekspositsioon 2011. aasta sajast menuraamatust ning Soome Instituudi vahendatud näitus Soome 2010. aasta kauneimatest raamatutest.

Näitus *Esimest korda Londonis!* valmis koostöös Eesti Olümpiakomitee, Eesti Spordimuuseumi ning Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendatud Kuningriigi Suursaatkonnaga. Peanäitusesaalis ja fuajee galeriis avatud näitus andis ülevaate olümpiamängude ajaloost, Eesti sportlastest olümpial ja Londonist kui olümpialinnast. Sada

aastat tagasi alguse saanud eestlaste olümpialugu tutvustav näitus avati 18. aprillil, täpselt sada päeva enne järjekordseid olümpiamänge. Näituse avamisel kuulutas Eesti Spordimuuseum välja olümpiamängude lõpuni kestva laste joonistusvõistluse *Pilt olümpiaraamatusse*.

Rahvusraamatukogus tähistasid näitustega oma juubelisünnipäeva 2011. aasta Eduard Wiiralti preemia laureaat Evi Tihemets ja portreekunstnik Aapo Pukk.

Kunstiteadlase Jüri Haini koostatud näitusel *Kunsti minu kodust (1959-1979)* sai näha maale, graafikat ja skulptuure tänaseks tuntud ja hinnatud kunstnikelt. Ekspositsiooni põhirõhk langes Olga Terri, Peeter Ulase, Elmar Kitse, Henn Roode, Mari Kurismaa, Jüri Palmi, Vello Vinni, Olav Marani, Andres Toltsi, Tõnis Vindi 1960-70ndate aastate loomingule.

Läti Vabariigi presidendi Andris Bērziņš visiidi raames Eestisse avati näitus *Liivimaa 16.-17. sajandi maakaartidel: pilguheit Läti Rahvusraamatukogu kogudesse*. Näitusel oli väljas 38 originaali Läti Rahvusraamatukogu kaardikogust.

Aasta lõpetasid traditsioonilised *Jõulukuu raamatunädal* ja *Eesti tarbekunsti jõulumüük*.

Püsinäitused

Eesti riiklike teenetemärkide galerii

2008. aastal Eesti Vabariigi 90. aastapäevaks loodud galerii RRI 5. korrusel tuli renoveerimisajaks ajutiselt sulgeda. Enamik märke sai sel ajal uuenduskuuri OÜ Miniplast (varem OÜ Miniplast Pluss) restaureerijatelt, kes alates 2005. aastast on riigihanke korras olnud ka Eesti riiklike teenetemärkide ühed valmistajad. Galerii taasavati novembri alguses.

Eduard Wiiralti galerii

Teisaldada tuli ka Eduard Wiiralti graafilised lehed. Alustasime Wiiralti galerii renoveerimise II etappi. Algatuseks sõlmiti Tallinna Linnamuuseumi ja Eesti Rahvusraamatukogu vahel uus deponeerimisleping.

Galerii renoveerimise I etapil (2009-2010) sai 34 graafilist lehte uue raamistuse. RRI digiteerimisosakonnas digiteeriti 40 tööd. AS Jalaxist hangiti uued metallist hoiukapid, vahetati välja galerii põrandad ja laed ning uuendati kujundust. Nõuetekohase valgustuse paigaldas AS Glamo HE. 2012. aastal said ka eksponeeritava kollektsiooni ülejäänud 28

graafilist lehte Tallinna linna toel uue raamistuse. RR digiteeris 22 Wiiralti tööd ja taastas galerii videovalve.

Rändnäitused

Väljaspool Eesti Rahvusraamatukogu eksponeeriti 2012. aastal näitusi 25 korral, neist toimus välisriikides 6 ja Eestis 19 näitust. Lisaks varem valminud rändekspositsioonidele koostati kunstide teabekeskuses kaks uut näitust: *Vardo Rumessen 70* ja *Ümbermaailmareis Neeme Järviga*.

2011. a ilmunud raamatutest koostati rändnäitus *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut*.

4.2. Konverentsiteenus

2012. aastal oli konverentsikeskusel 336 klienti, nende hulgas enim kolmanda sektori esindajaid, kultuuri- ja haridus- ning kirjastamisega seotud asutusi.

	Arv	Käive ilma km (eurodes)
Mittetulundusühingud, liidud, sihtasutused	97	55 010
Haridus- ja kultuuriasutused	67	13 752
Kirjastused ja trükikojad	64	23 518
Erasektor	48	15 639
Riiklik sektor	25	28 833
Eraisikud	18	4 298
Koolitusfirmad	6	5 750
Ravimi- ja meditsiinifirmad	3	3 762
Reisifirmad ja hotellid	3	3 464
Välisfirmad ja organisatsioonid	3	2 832
Erakonnad	3	874
Saatkonnad	1	1 121

Rahvusraamatukogu konverentsikeskus on aastate jooksul saavutanud stabiilse koha konverentsiteenuste turul. Püsiklientideks on Eesti Töötukassa, Tööinspektsioon, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Patendiamet, Statistikaamet, SA Archimedes, Lastekaitse Liit, Juristide Liit, OÜ Looduskiri, Rahvusrhiiv, Eesti Advokatuur, Maksumaksjate Liit, Korterühistute Liit, MSD, haridusasutused ja paljud teised.

Ürituste korraldamine, konverentsiruumide kasutamine

2012. aasta jooksul toimus konverentsikeskuses 651 üritust. Võrreldes eelmise aastaga on ürituste arv suurenenud (2011. a 619 üritust). Arvestades suurt remonti ja pikka sulgemisaega võib toimunud ürituste arvuga väga rahule jääda.

Üritustest oli kõige rohkem koosolekuid (194), seminare (170) ja koolitusi (144), valdasid lühemad, s.o mõnetunnilised ja poolepäevased üritused (400). Ühepäevaseid üritusi oli 203, kahepäevaseid 24, kolmepäevaseid 11, neli ja rohkem päevi kestvaid 13. Ürituste statistikas ei kajastata kooriproove ega ruumide kasutamist RRi töötajate poolt.

Kõige kasutatavamad olid suur konverentsisaal (166 päeva, kasutusprotsent 45,48) ja nurgasaal (155 päeva, 42,47%). Viimase põhjustas saali kasutamine remondi ajal osakondade ajutise tööruumina. Konverentsikeskust külastas 2012. a üle 55 000 inimese, käive oli ligi 160 000 eurot.

2012. aasta olulisemad üritused konverentsikeskuses

31.01.-03.02. GoRaili korraldatud rahvusvaheline nõupidamine raudteetranspordi valdkonnas

14.02. Maksumaksjate Liidu seminar

14.03. Emakeelepäev

16.-17.03. Konverents „Väikerahvaste keelte riskid ja võimalused“

20.03. Tarbijaõiguste päev

20.09. VII infopoliitika foorum

27.09. Mess „Senior 2012“

28.09. Euroopa töömess

12.10. Riigikogu Kantselei juubelikonverents

20.10. Hõimupäevad 2012 / Eesti-Soome ja Eesti-Ungari kultuurikonventsioonile pühendatud konverents

25.-26.10. Bibliotheca Baltica 11. rahvusvaheline sümposium

26.10. Töötervishoiupäev

31.10. Konverents „Naine tööelus – julge olla sina ise!“

04.11. Politsei- ja Piirivalveameti konverents

08.11. Puitarhitektuuri konverents

14.11. Geograafia ja geoinfosüsteemide (GIS) teabepäev

21.11. Lastekaitse Liidu konverents „Kuidas elad, Eestimaa laps?“

24.11. Rahvusvaheline harrastus- ja sõltumatute filmide festival Tallinn 2012

Tallinna Ettevõtlusameti korraldusel toimus mitu tööotsijatele mõeldud infopäeva.

Kevadel etendas Teater KUKUN IKKA suures konverentsisaalis Andrus Kiviräha näidendit „Kaheksa varbaga kuningas“. Samuti toimus suures konverentsisaalis Teatri Varius juubelietendus.

Teatrisaalikompleks

Alates 2001. aasta lõpust on konverentsikeskus koordineerinud teatrisaali ja spordisaali kasutamist. Teatrisaal on VAT Teatri kodulava ning seda kasutab ka Teater Varius.

2012. aasta jooksul andis VAT Teater teatrisaalis 133 ning Teater Varius 8 etendust.

Austria, Saksa ja Šveitsi saali korraldatud üritused

Teadus- ja kultuuriõhtud:

21.02. Muinasjutumaagia, millega tähistati vendade Grimmide esimese muinasjuturaamatu ilmumise 200. aastapäeva. Mõtteid ja lugusid jagas jutuvestja, koolitaja ja Muinasjutukooli eestvedaja Piret Päär.

05.03. Teaduseetikast. Teemat käsitles TÜ professor, Eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop. Üritus oli pühendatud teadusaastale.

25.09. Hansakaupmehe elust Tallinnas rääkis Jüri Kuuskemaa.

12.10. Šveitsi haridussüsteem ehk mida peab teadma, et eluga hakkama saada, lektor šveitsi ajaloolane ja ajakirjanik Kaspar Näf.

Raamatuesitlused, kohtumised austria, saksa, šveitsi autoritega, filmiõhtud:

19.04. Filmiõhtu "Buddenbrooks"

26.04. Filmiõhtu "Jenseits der Stille"

03.05. Filmiõhtu "Innere Sicherheit"

10.05. Filmiõhtu "Kirschblüten - Hanami"

16.10. Kirjandusõhtu „Stefan Zweig „

18.10. Filmiõhtu 36. saksakeelse kirjanduse päevad Klagenfurtis ja loeng Ingeborg Bachmanni elust ja loomingust

Ülelinnalised ja üleriigilised üritused kooliõpilastele:

17.04. Etlejate võistlus "Vendade Grimmide muinasjutumaa"

07.05. Muinasjututund Piret Pääriga

10.05. Mira Lobe lasteraamatu "Das kleine ich bin ich" tutvustamine

12.05. Muinasjuturalli Saksa Kevade raames koostöös Helsingi ja Tallinna Goethe Instituudi ja Saksamaa Suursaatkonnaga

06.11. Teatripäev "Näidelda on mõnus"

21.11. Karjäärpäev kutse- ja üldhariduskoolide õpilastele "Kutseharidus Saksamaal"

06.11. Nigulapäeva tähistamine

04.-12.05. Saksa Kevad koostöös Eesti Goethe Instituudi ja Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkonnaga

26.09. Euroopa keeltepäev Narvas (koos Austria Suursaatkonnaga)

15.-21.10. Üritused koos Austria Suursaatkonnaga "Austria loeb – kohtumispaik raamatukogu" nädala raames

16.11. Saksa keele päev Kärkla Gümnaasiumis

4.3. Kirjastamine

2012. a avaldati 15 trükist ning ilmus 20 võrguväljaannet. RR koos Eesti

Raamatukoguhoidjate Ühingu üllitas ajakirja Raamatukogu aastakäigu (6 numbrit).

Ilmus neljaköitelise rahvusbibliograafia „Eestikeelne raamat 1918-1944” kaks köidet. Selle tähtsa kirjastusprojekti esimese etapi elluviimist toetasid Eesti Kultuurkapital ja EV

Kultuuriministeerium sihtotstarbeliselt 14 000 euroga. Projekti teine etapp – III ja IV köite avaldamine – on kavandatud 2013. a.

Koostöös Riigikogu Kantseleiga ilmus 8 väljaannet: Riigikogu aastaraamat 2011/2012,

Riigikogu toimetised nr 25 ja 26, „Eesti võimalused ja huvid Aasias aastani 2025: raport

väliskomisjoni 2011-2012 Aasia-strateegia kuulamiste põhjal“, „Elections in Estonia 1992-

2011“, „Riigikogu A ja B“ (eesti ja vene keeles), „XII Riigikogu“ (voldik eesti, inglise, saksa ja vene keeles) ning Stefan Marschalli „Parlamentarism“ (tlk. Katrin Kaugver).

2012. a algul tuli trükikojast Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste 13. numbrina Piret Lotmani koostatud artiklikogumik „Lugemise kunst“/ „The Art of Reading“, mis kuulub allseeriasse Raamat ja aeg/ Libri et memoria. Rahvusraamatukogu varamu sarjas avaldati „Eesti köitemärgised 1840-1940“ (koost. Indrek Oper). Ilmusid „Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2011“ ja „Kalender 2013/ Eesti Rahvusraamatukogu 95“. Vt ka lisa 2.

5. KOOSTÖÖ

Rahvusvaheline koostöö

Rahvusraamatukogu kuulub 11 rahvusvahelisse erialaorganisatsiooni, tihedam koostöö on Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (IFLA) liigitamise ja märksõnastamise ning rahvusraamatukogude sektsiooni alalises komitees. Aktiivselt osaleb RR Euroopa Rahvusraamatukogude Konverentsi ühistegevuses portaalide *The European Library* (TEL) ja *The European Digital Library* (EDL) arendamisel, olles TELi ja EDLi Konsortsiumi liige. Läbi aastate on kaasa löödud Rahvusvahelises Muusikaraamatukogude Arhiivide ja Dokumendikeskuste Assotsiatsioonis (IAML).

Tihedad sidemed on teiste rahvusraamatukogudega, neist üheksaga toimib koostööleping. Aktiivsemad lepingupartnerid on Läti, Leedu ja Venemaa Rahvusraamatukogu ning Venemaa Riiklik Raamatukogu. Mitmeplaanilist ühistegevust arendatakse Soome Rahvusraamatukogu ja Läti Akadeemilise Raamatukoguga.

RR on alates 2012. aastast tegev Interneti Säilitamise Rahvusvahelise Konsortsiumi (*International Internet Preservation Consortium, IIPC*) liikmena.

Koostöö andmekogude haldajatega

- Euroopa rahvusraamatukogude ühisportaal *The European Library* (TEL)
- Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926) *Международный сводный каталог русской книги (1918–1926)*
- Rahvusvaheline muusikabibliograafia andmebaas *RILM: Abstract of Music Literature*
- IAMLi projekt *Recent Publications on Music*
- UNESCO tõlkeraamatute kataloog *Index Translationum*

- UNESCO projekt *World Digital Library*
- ISBN, ISMN ja ISSN rahvusvahelistesse andmebaasidesse andmete edastamine

Rahvusraamatukogu osaleb mitmes Euroopa Liidu projektis. Osaletakse 2012. aasta jaanuaris käivitunud *Europeana Foundationi* algatatud projektis *Europeana Awareness*, mille ülesandeks on aktiveerida teavitust *Europeana* tegevuse ja sisu kohta ning suunata seda sihtgruppidele. RR võtab osa selle projekti 1. töopaketi *Public Media Campaign*. Samuti osaletakse 2012. aasta veebruaris käivitunud digiteeritud ajalehti *Europeanasse* lõimivas projektis *European Newspapers*. Jätkub osalemine 2009. a alustatud projektis *EoD (eBooks on Demand)*.

Tihe koostöö välissaatkondadega võimaldas RRis küllastajateni tuua rohkelt näitusi ja seminare. Aktiivset ühistegevust arendasid Saksa, Šveitsi ja Austria saal, tegusamateks partneriteks nimetatud kolme riigi saatkonnad ning Saksa Kultuuriinstituut / Goethe Instituut. Need institutsioonid rahastasid komplekteerimist, personali täienduskoolitust ja ürituste korraldamist RRis.

Koostöö Eesti asutuste ja organisatsioonidega

Sisukas ja tulemuslik oli koostöö Riigikogu Kantselei, Presidendi Kantselei, Riigikantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Justiitsministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Välisministeeriumi, Statistikaameti, Standardikeskuse, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, TLÜ Infoteaduste Instituudi, Rahvusarhiivi, Tallinna Linnaarhiivi, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Eesti Kirjastuste Liidu, Eesti Kirjanike Liidu, Eesti Kunstnike Liidu, Eesti Kujundusgraafikute Liidu ja Eesti Terminoloogia Ühingu. Koostöö Eesti teadusraamatukogudega jätkus ELNET Konsortsiumi ja teadusraamatukogude nõukogu kaudu.

Koostöös TÜ Akadeemilise Raamatukogu ja Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiiviraamatukoguga jätkus Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi (ERB) ja digiteeritud Eesti ajalehtede andmebaasi (DEA) täiendamine, kusjuures RRil on neis koordineeriv roll.

Osalemine otsustuskogudes

- Janne Andresoo – Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CDNL) liige, Euroopa Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CENL) juhatuse liige, IFLA rahvusraamatukogude sektsiooni alalise komitee liige, Kutsekoja kultuuri kutsenõukogu aseesimees, Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudi nõukogu liige, Arhiivinõukogu liige, Teadusraamatukogude nõukogu liige, ELNET Konsortsiumi juhatuse esimees, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) raamatukoguhoidjate

kutseksamikomisjoni liige, ajakirja *Raamatukogu* ja *Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste* toimetuskolleegiumi liige, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse eriala riigieksamikomisjoni esimees, SA UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni nõukoja liige

- Tiina Aasmann, Ruth Hiie, Sirje Lusmägi, Pille Martin, Larissa Petina, Olga Rüütel, Urve Sildre ja Liis Tamm – ERÜ vanaraamatu toimkonna liikmed
- Kairi Felt, Helle Klementi ja Kaire Lass – ERÜ kogude toimkonna liikmed
- Eha Garšnek – Eesti Kunstiraamatukogude Ühenduse juhatuse liige
- Heidi Heinmaa – Eesti Muusikakogude Ühenduse juhatuse liige
- Rita Hillermaa – Riigikogu toimetiste (RITO) toimetuskolleegiumi liige
- Kai Idarand – Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude nõukogu liige
- Mari Kannusaar – ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Krista Kiisa – ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Sille Kurjamaa – ELNET Konsortsiumi ühishangete töörühma liige
- Heli Kuusik – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige ja teenuste töörühma liige
- Kaire Lass – Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu liige
- Siiri Lauk (1956-2012) – Eesti Terminoloogia Ühingu juhatuse esimees, Haridus- ja Teadusministeeriumi juures tegutseva riikliku programmi *Eestikeelse terminoloogia toetamine (2008–2012)* juhtkomitee liige, Tartu Ülikooli Sihtasutuse terminoloogiastipendiumi komisjoni liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Piret Lotman – väljaande *Sjuttonhundratat. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies* kolleegiumi liige, HIBOLIRE (*The Nordic-Baltic Russian Network on the History of Books*) liige
- Jane Makke – ELNET Konsortsiumi andmebaasi ISE töörühma liige
- Margit Meltsas – EVS/TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon sekretär, RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Sirje Nilbe – UDK nõuandva komitee (UDC Advisory Board) liige, IFLA liigitamise ja märksõnastamise sektsiooni alalise komitee liige, IFLA rahvusvaheliste kataloogimisreeglite eksperdigrupi (IME-ICC) liige, RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi liigitamise ja märksõnastamise töörühma liige ning kataloogimise ja nimenormandmete töörühma liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Riin Olonen – RRI standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Liina Puusepp – ELNET Konsortsiumi ühishangete töörühma liige
- Mihkel Reial – ELNET Konsortsiumi juhatuse esimees, Kultuuriministeeriumi kultuuripärandi digitaalse säilitamise nõukogu aseesimees, ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma juht
- Ene Riet – IFLA raamatukogundusajakirjade toimetajate ümarlaua kirjavahetajaliige
- Katre Riisalu – ERÜ juhatuse esimees

- Raivo Ruusalepp – ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma liige
- Urmas Sinisalu – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Külli Solo – ELNET Konsortsiumi andmebaasi ISE töörühma juht ja haldurite kogu liige
- Ülle Talihärm – ERÜ kogude toimkonna liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Krista Talvi – ERÜ kutsekomisjoni esimees, ERÜ koolituse toimkonna liige
- Leili Tenno – ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma liige
- Signe Tõnisson – ELNET Konsortsiumi mikrofilmimise ja digiteerimise töörühma liige
- Kristel Veimann – ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma juht, andmebaasi ISE töörühma liige ning teenuste töörühma liige
- Mihkel Volt – EVS/TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon liige, ajakirja *Raamatukogu* toimetuskolleegiumi liige, RRI standardimise eksperdinõukogu esimees, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige

6. ORGANISATSIOON

RRi tegevust ja töökorraldust reguleerivad normdokumendid 2012. aastal

- 11. jaanuari käskkirjaga nr 6 kinnitati 2012. a riigihangete plaan, mida täiendati 19. juuni käskkirjaga nr 28;
- 12. jaanuari käskkirjaga nr 7 kinnitati „Eesti Rahvusraamatukogu asjaajamiskord“;
- 27. jaanuari käskkirjaga nr 10 kinnitati „Riigihangete korraldamise kord Eesti Rahvusraamatukogus“;
- 22. veebruari käskkirja nr 13 alusel moodustati 1. märtsist 2012 tehnoloogiadirektori otsealluvuses digitaalarhiivi osakond ning kinnitati struktuuriüksuse põhimäärus;
- 8. juuni käskkirjaga nr 26 kinnitati „Eesti Rahvusraamatukogu reprodutseerimise juhend“;
- 28. septembri käskkirjaga moodustati peadirektori otsealluvuses dokumendihalduse ja personali osakond ning kinnitati struktuuriüksuse põhimäärus;
- 14. novembri käskkirjaga nr 42 kinnitati „Eesti Rahvusraamatukogu töökorralduse reeglid“.

Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu tegevus

2012. aastal olid Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmed Igor Gräzin, Kaia Iva, Mart Meri, Priit Pirsko ja Sirje Virkus. Kultuuriministeeriumi esindajana osaleb nõukogu töös raamatukogunõunik Meeli Veskus ning ametikoha järgselt Riigikogu Kantselei direktor Maria Alajõe.

Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu esimees on Igor Gräzin ning aseesimees Maria Alajõe.

Nõukogu kogunes 3 korral, 2 otsust võeti vastu elektrooniliselt.

Sisekontroll

RRi nõukogu kinnitatud siseaudiitori 2012. aasta töökava alusel auditeeriti järgmisi tegevusi:

- Digiteerimise tulu-kulu analüüs teenuse omahinna määramiseks.
- Teavikute kojulaenutusega seotud kulu perioodil 01.01.2010 - 31.12.2012 ning inkassoteenuse tõhususe hindamine.
- Raamatukogu siseruumide korrashoiu tagamisega seotud kulu hindamine ja võrdlemine koristusteenust pakkuvate firmade pakkumisega.
- Mikrofilmimise kulu analüüs.
- Riigihangete teostamise kontroll.

Personalitöö

2012. aasta 31. detsembri seisuga töötas Rahvusraamatukogus 324,3 ametikohal 343 töötajat, neist kõrgharidusega 244 ning kesk- või keskeriharidusega 57 töötajat.

Keskmine palk Rahvusraamatukogus oli 2012. aastal 710 eurot.

Jätkuks 2011. aastal alguse saanud arenguvestlustele teostati tööalased vestlused struktuuriüksustes.

2012. aastal oli 30 töötajat haaratud RRI turundus- ja teenindusauditisse (dokumentide analüüs ja rühmaintervjuid) ning turunduse ja teeninduse strateegia väljatöötamise.

Tulemustele tuginedes jätkatakse 2013. aastal RRI kolme aasta strateegia koostamist.

Aasta lõpus tunnustati parimaid töötajaid. Aastate inimese tiitli sai laenuosakonna juhataja **Sirje Roogna**. Aasta inimeseks valiti digiteerimisosakonna juhataja **Signe Tõnisson**, kelle juhtida oli vastutusrikas venekeelse kaartkataloogi konverteerimisprojekt. RRI parimaks nooreks töötajaks sai infosüsteemide osakonna süsteemiadministraator **Kristjan Lass**. Aasta

teoks kuulutati **Rahvusraamatukogu renoveerimine**, mille eestvedajaks oli Mati Kibin. Rahvusraamatukogu töötajad valisid 2012. aasta väärt kolleegiks **Vello Veskioja**.

7. EELARVE JA RAHASTAMINE

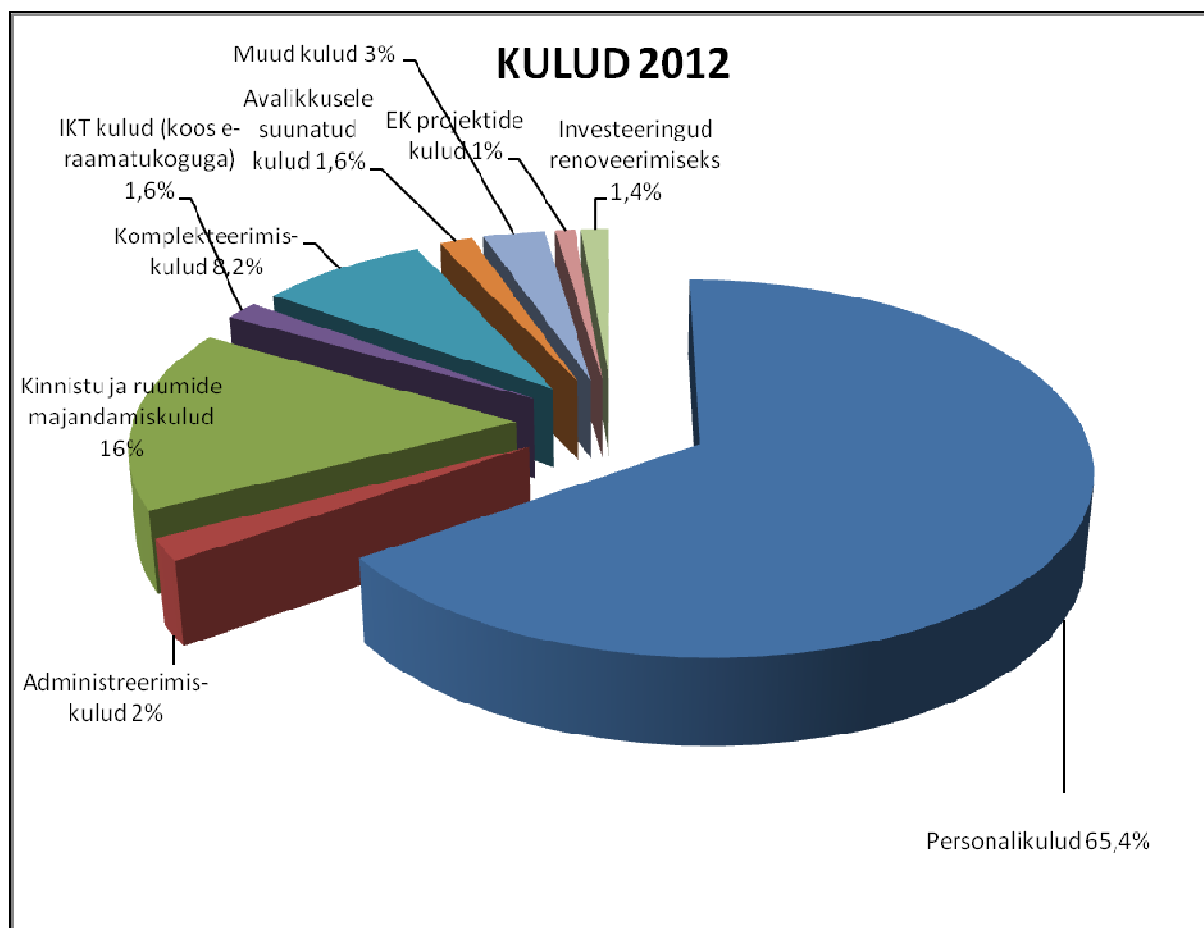
13. detsembril 2011 kinnitas RRI nõukogu 2012. aasta eelarve üldsummas **5 612 523 eurot**. 2011. aastaga võrreldes suurenesid tulud 55 026 euro võrra:

- riigieelarve eraldi jooksvateks kuludeks + 24 896
- investeeringud renoveerimiseks ja
põhivara soetamiseks e-raamatukogule + 44 894
- majandustegevusest laekuvad tulud - 14 163
- Euroopa Komisjoni projektide tulud - 601

Majandustegevusest laekuvate tulude vähenemine oli ette näha seoses Riigi Kinnisvara ASi tehtud ulatusliku renoveerimistööga, mis tingis raamatukogu sulgemise ja piiras rentnike tegevust suvel.

2012. aasta riigieelarve eraldise kasv (24 896 eurot) oli ette nähtud lisada majandamiskuludele, et katta Päästeameti ettekirjutuse täitmiseks vajalikke kulutusi. Personalikulude piiramise eesmärgil võttis RRI kollektiiv nädala tasustamata puhkust. Energiakandjate eelarvedefitsiidist tulenevalt oli RR detsembris kolmel tööpäeval suletud.

Joonis 6. Kulud 2012

Komplekteerimine

2012. aasta komplekteerimiseelarve plaan oli (k.a andmebaaside litsentsid) **468 691** eurot,

sealhulgas:

- riigieelarvelisest eraldisest 443 290
- Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest 15 221
- välispartnerite toetusest Saksa, Austria ja Šveitsi saalile 10 180

2012. aastal osteti teavikuid (k.a andmebaaside litsentsid) **502 108** euro eest,

sealhulgas:

- riigieelarvelisest eraldisest 466 182

- Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest	19 317
- välispartnerite toetusest Saksa, Austria ja Šveitsi saalile	16 609

Komplekteerimiseelarvest kulus (sh litsentsid) rahvusteavikute ostmiseks **32%** (2011. aastal 31%; 2010. aastal 33%) ja välisteavikute ostmiseks **68%** (2011. aastal 69%; 2010. aastal 67%). Teavikute ja andmebaaside litsentside ostmise suhe oli **83:17** (2011. aastal 83:17; 2010. aastal 82:18).

IKT kulud

2012. aastal jätkus IKT rahastamine RRI eelarvest – vähendatud eelarve tingimustes –, mis võimaldas RRI põhieelarvest katta ainult väikese osa IKT püsikuludest.

Tänu sihtotstarbelistele investeeringutele suutsime edukalt täita RRI tegevuskavas toodud ülesanded: Kultuuriministeeriumi kaudu rahastati täiendavalt põhivara soetamist programmi ”Digitaalne kultuuripärand” toel ning digitaalarhiivi DIGAR arendust sihtasutuse Archimedes programmi „Eesti e-varamu ja teavikute säilitamine” raames.

Kokku kulus IKT valdkonnale	362 000
-----------------------------	----------------

Rahastamisallikate järgi oli jaotus järgmine:

- riigieelarvelisest eraldisest	55 000
- majandustegevusest laekunud tulu	14 600
- Kultuuriministeeriumi sihtfinantseering	142 800
- SA Archimedes sihtfinantseering	115 600
- HTMi sihtfinantseering ELNET Konsortsiumi kaudu	34 000

Kulude jaotus sihtotstarbe järgi:

- IT-riistvara	191 100
- IT-tarkvara	165 800
- IKT muud kulud	5100

Oluline oli RRI uue serveriruumi tehniline sisustamine ja serveripargi sinna viimine. Sellega kasvas oluliselt digitaalarhiivi DIGAR andmete mahutamise ja sisestamise võimsus, tänu millele on DIGARisse jõudnud enamik varasemast arhiveerimist oodanud digiteeritud ainesest.

Remonditööd

2012. aasta kõige mahukamad tööd RRis tehti CO2 kvoodi müügist saadud raha eest kahe riikliku renoveerimisprogrammi raames:

1. Hoidlate ja lugemissaalide kliima- ja ventilatsioonisüsteemi renoveerimine, mille tulemusena ehitati nüüdisaegne kliimasüsteem. Võrreldes vanaga on uue jahutusvõimsus kolmekordne. Esmakordselt on RRI kliima- ja ventilatsioonisüsteemis õhu kuivatamise seadmed ja võimsad niisutid. Energiat aitab kokku hoida soojusvahetussüsteem: talviti soojendatakse sissetõmmatavat õhku väljaheidetava õhuga, suviti on võimalik lugemissaalide õhku jahutada. Uue kliima- ja ventilatsioonisüsteemiga sai raamatukogu lugejatele parema töökeskkonna ja nõuetekohased tingimused teavikute säilitamiseks hoidlates.

2. RRI hoone energiatõhusamaks muutmine:

- D-korpuse fassaadi soojustamine ja katuse värvimine;
- 712 akna asendamine soojapidavuse nõuetele vastavate akendega;
- 48 välisukse asendamine soojapidavuse nõuetele vastavate ustega;
- katuste ja ülekäikude remont kohtades, kus olid kõige suuremad läbisajud;
- lugemissaalide uus valgustus (osaliselt automaatselt reguleeritav).

Kahe projekti tööde kogumaksumuseks kujunes **3 511 641** eurot.

Plaanis olnud suuremad tööd said kõik tehtud, küll aga tuli toitlustuskompleksi investeeringuid kärpida üle poole võrra. Põhjuseks oli vajalike avariitööde suur maht (suurimaiks toitlustuskompleksi kanalisatsiooni ja Kohtu 3 hoone korstna remont) ja vajadus teha kaasnevaid töid seotult ulatusliku renoveerimisega.

Majandustegevuse tulusid kavandati **541 293** eurot (10% tuludest). Tegelik tulu oli **611 272** eurot (10,5%), mis on **69 979** euro võrra rohkem. Suure osa sellest moodustasid tulud konverentsiteenustest kahel rahvusvahelisel konverentsil ja skaneerimisteenustest tänu tellimuste suurenemisele. Samuti tekkis lisatulu renoveerimisel demonteeritud akende ja ventilatsiooniseadmete utili müügist. Lisatuludega kaeti raamatukogu energiakandjate kulude defitsiiti.

Sihotstarbelisi tulusid (v.a riigieelarvelised eraldised jooksvateks kuludeks ja põhivara soetamiseks) kavandati **156 300** euro eest (3% tuludest). Tegelikult laekus **277 965** eurot (5% tuludest).

Finantseeriti alljärgnevaid projekte ja tegevusi:

Riigikantseleilt:

- Euroopa Liidu infokeskusele 83 734

Euroopa Komisjonilt projektidele:

- eBooks on Demand (EoD) 40 042
- Newspapers Online (NEO) 23 700

Kultuuriministeeriumilt:

- digitaalraamatukogu tegevuseks 90 000
- mäluasutuste suveseminari korraldamiseks 640
- DIGARi e-raamatute kasutusportaali I etapiks 12 000
- rahvusbibliograafia „Eestikeelne raamat 1918-1940” kirjastamiseks 8000
- koolituspäevade korraldamiseks Põlva-, Võru- ja Saaremaa raamatukoguhoidjatele 544

Eesti Kultuurkapitalilt:

- rahvusbibliograafia „Eestikeelne raamat 1918-1940” kirjastamiseks 6000

Tallinna Kultuuriväärtuste Ametilt ja Eesti Kooriühingult:

- RRI naiskooi tegevuse toetuseks 915

Rahvusarhiivilt:

- väliseesti veebisaitide arhiveerimiseks 3822

STICHTING EIFL.net FUNDINGult:

- autoriõiguse probleemide kaardistamiseks raamatukogudes 3200

Vello Salolt ja Laine Randjärvelt:

- üldlaulupidude nootide digiteerimiseks 2000

Austria Suursaatkonnalt ja Goethe Instituudilt:

- lugemissaalide toolide ostuks 2000

Goethe Instituudilt:

- Saksa saali kultuuriürituste toetuseks 1000

International Internet Preservation Consortiumilt:

- osalemiseks rahvusvahelisel seminaril Pariisis 200

Autorihüvitusfondilt:

- kirjastamiseks 115

Läänemeremaade raamatukogude ühenduselt Bibliotheca Baltica

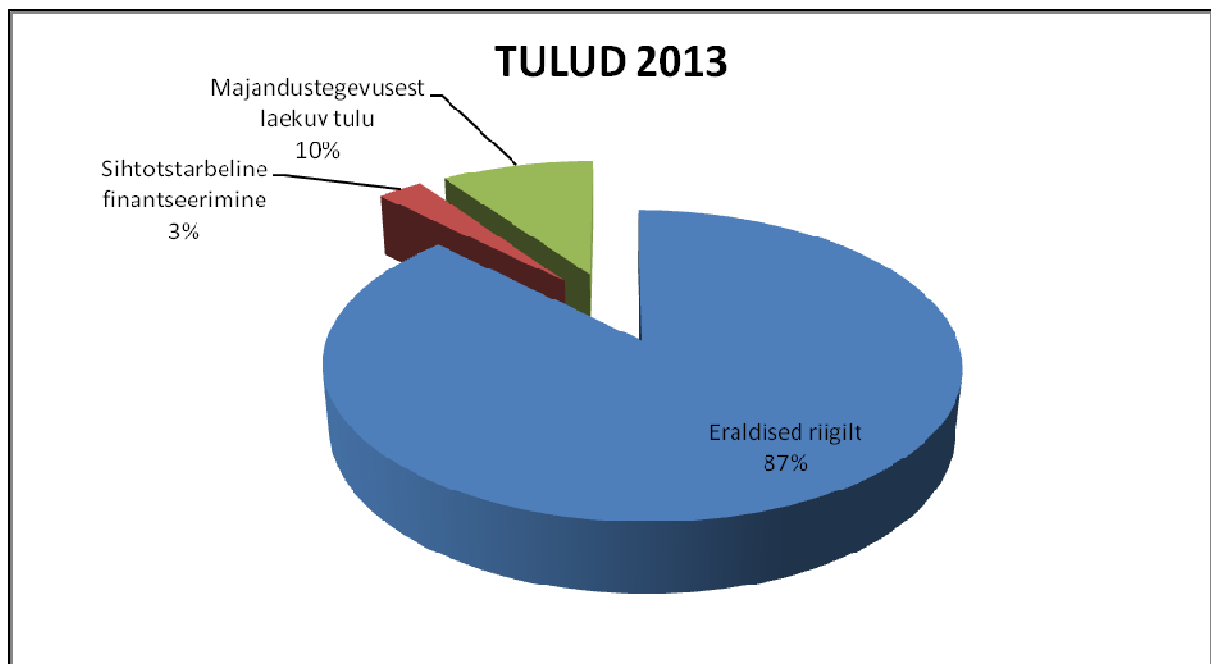
- konverentsikulude katteks 53

2012. aasta majandusaruandes kajastub CO2 kvoodi müügist saadud rahaga renoveeritud raamatukoguhoone väärtuse kasv **2,9 miljoni** euro võrra.

Eelarve 2013

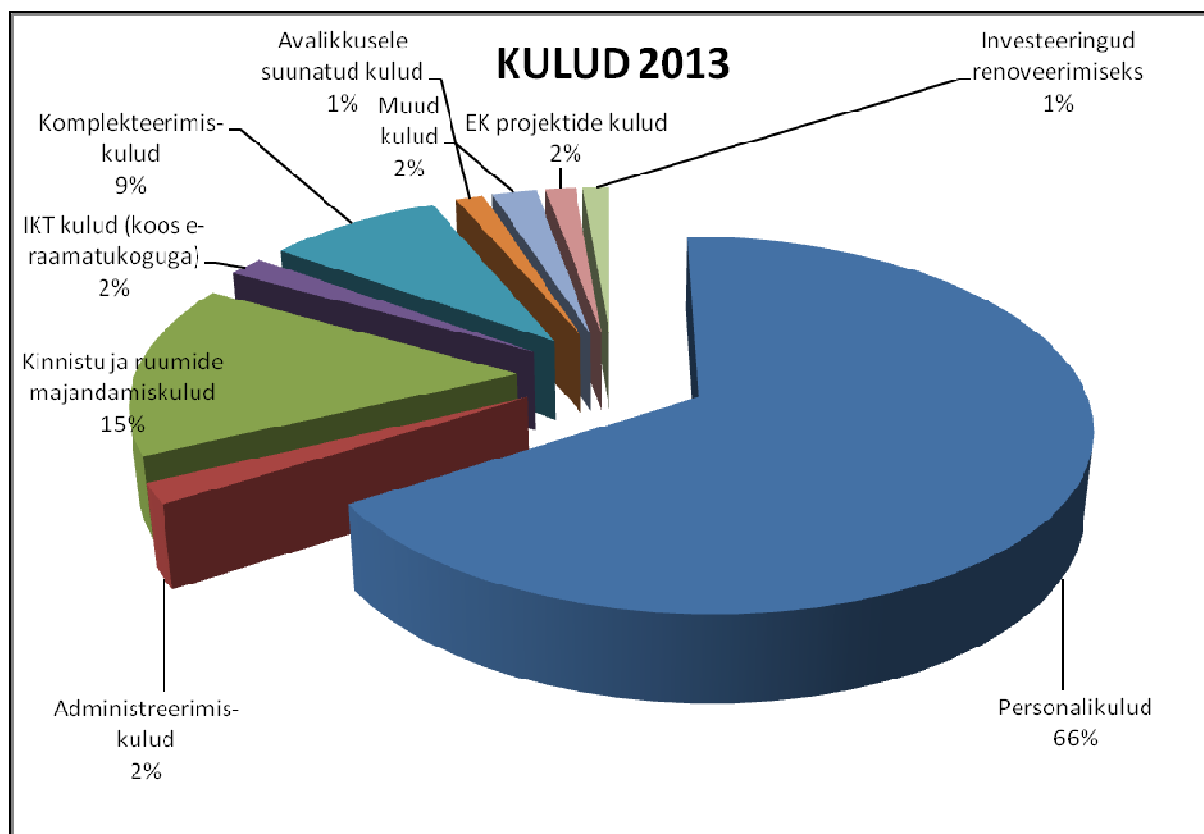
2013. aasta eelarve kinnitas Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu 4. detsembril 2012. a üldsummas **5 802 029 eurot**. Tulud jaotuvad:

- sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest jooksvateks kuludeks 4 965 381
- sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest põhivara soetamiseks e-raamatukogule 32 000
- sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest renoveerimiseks 76 850
- majandustegevusest laekuvad tulud 558 238
- sihtfinantseering Euroopa Liidu infokeskusele 83 734
- sihtfinantseering Euroopa Komisjonilt projektidele 85 826

Joonis 7. Tulud 2013

Võrreldes 2012. aasta eelarvega **suurenevad tulud 189 506 euro võrra**, sh riigieelarve eraldised jooksvateks kuludeks 158 656 ja investeeringuteks 44 euro võrra. Majandustegevusest laekuvad tulud moodustavad kogutuludest 10%. Omatulud kasvavad 16 945 euro võrra. Kasv on kavandatud konverentsi- ja skaneerimisteenustest. Euroopa Komisjoni finantseeritavate projektide tulud suurenevad 13 861 euro võrra.

Joonis 8. Kulud 2013

Riigieelarvelise toetuse kasv (158 656 eurot) on kavandatud 4,4%-lise tööjõukulude tõusu katteks. Eelarve teised kuluartiklid on 2012. aasta eelarve kuluartiklitega samas suurusjärgus. Elektrikulude defitsiidi katmiseks 2013. a esitas RR 54 000 euro suuruse täiendava taotluse. Investeeringuteks eraldatud summa (108 806 eurot) eest on plaanis hankida suureformaadiliste trükiste säilitamiseks hoiukappe 38 347 euro eest ning alustada elektrisüsteemi renoveerimist 38 503 euro eest (sh projekti tellimine 15 000 euro eest). E-raamatukogu arendamiseks on eelarvesse kavandatud 32 000 eurot.

LISA 1

NÄITARVUD 2012

1.	KOGUD	Kogude seis 01.01.2012	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2013
1.1	Kasutuskogud	3 255 665	35 624	38 573	3 252 716
1.1.1	Raamatud	1 997 331	16 098	23 400	1 990 029
1.1.2	Jadaväljaanded	320 040	6 816	7 859	318 997
	sh ajakirjad	132 912	2 595	1 076	134 431
	sh ajalehed	19 211	327	45	19 493
	sh jätkväljaanded	167 917	3 894	6 738	165 073
1.1.3	Tehnikakirjanduse erilaadid	4 525	394	0	4 919
1.1.4	Kaardiväljaanded	24 486	1 312	90	25 708
1.1.5	Noodiväljaanded	121 306	648	81	121 873
1.1.6	Graafikateavikud*	186 340	1 629	2	187 967
	sh trüki graafikateavikud	158 829	1 602	2	160 429
	sh originaalgraafika teosed	27 511	27	0	27 538
1.1.7	Käsikirjad ja arhivaalid	8 365	32	0	8 397
	sh käsikirjad	154	0	0	154
	sh arhivaalid	8 211	32	0	8 243
1.1.8	Muud teavikud	509 049	6 915	6 773	509 191
	Paberil kokku	3 171 442	33 844	38 205	3 167 081
1.1.9	Auvised	53 663	1 716	0	55 379
	sh audiaal teavikud	49 507	1 716	0	55 379
	sh kombineeritud auvised	4 156	1 408	0	50 915
1.1.10	E-teavikud (füüsilisel kandjal)	2 393	64	27	2 430

	sh CD-ROMid	2 237	64	27	2 274
	sh disketid	156	0	0	156
1.1.11	Mikrovormid	28 167	0	341	27 826
	sh mikrokaardid	22 168	0	0	22 168
	sh mikrofilmid	5 999	0	341	5 658
	Muud laadid kokku	84 223	1 780	368	85 635
1.2	Reserv- ja vahetuskogud	157 462	747	2 396	155 813
1.2.1	Reservkogu	149 053	89	1 613	147 529
1.2.2	Vahetuskogu	8 409	658	783	8 284
1.3	Tagatiskoopiate kogu	3 702	579	0	4 281
1.4	Kunstikogu	149	0	1	148
1.4.1	Maalid	112	0	1	111
1.4.2	Skulptuurid	13	0	0	13
1.4.3	Tarbekunst	24	0	0	24
Füüsilisel kandjal teavikuid		3 416 978	36 950	40 970	3 412 958
1.5 E-teavikud võrgu vahendusel (v.a füüsilisel kandjal)					
		Kogude seis 01.01.2012	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.2013
1.5.1	E-raamatud	15 547	77 213	0	92 760
1.5.1.1	Eesti e-raamatud	4 364	1 935	0	6 299
1.5.1.2	Välismaised e-raamatud	11 183	75 278	0	86 461
1.5.2	Jadaväljaanded	62 180	260	1 104	61 336
1.5.2.1	Jätkväljaanded (Eesti)	917	76	0	993
1.5.2.2	Ajakirjad	60 625	78	1 104	59 599
	sh Eesti	211	78	0	289
	sh välismaised	60 414	0	1 104	59 310

1.5.2.3	Info- ja ajalehed (Eesti)	638	106	0	744
1.5.3	Noodiväljaanded (Eesti)	0	200	0	200
1.5.4	Kaardiväljaanded (Eesti)	326	16	0	342
1.5.5	Postkaardid (Eesti)	7003	583	0	7 586
1.5.6	Fotod (Eesti)	0	1	0	1
1.5.7	Andmebaasid	53	1	1	53
1.5.7.1	Eesti	16	1	1	16
	sh RRI loodud	13	0	1	12
1.5.7.2	Välismaised	37	0	0	37
1.5.8	Veebisaidid (Eesti)	218	246	0	464
1.5.9	Muud väljaanded (Eesti)	903	0	604	299
	E-teavikud kokku	86 230	78 520	1 709	163 041
1.6	sh Eesti (v.a füüsilisel kandjal)	14 596	3 242	605	17 233

* kunstikogu originaalgraafika sisaldub kasutuskogu graafikateavikutes

2.	ANDMEBAASID		2010	2011	2012
2.1	RRI andmebaasid	Nimetusi	13	13	12
2.1.1	Bibliographia iuridica Estonica (BIE)	kirjeid	36 911	38 527	39 327
2.1.2	Eesti rahvusbibliograafia (ERB)	kirjeid	226 277	268 193	287 953
2.1.3	Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)	kirjeid	15 879	18 072	19 924
2.1.4	Parlamentarism	kirjeid	435	514	541
2.1.5	Eesti mikrofilmide register EMIFIR	rulle	4 577	4 670	4 897
2.1.6	Digitaalarhiiv DIGAR	kirjeid	10 276	14 036	16 376
2.1.7	Eesti veebiarhiiv	veebisaite	*83	218	464

2.1.8	Raamatukogusõnastik	kirjeid	4 464	6 263	6 219
2.1.9	Eesti kirjastuste andmebaas	kirjeid	4 847	5 017	lõpetatud
2.1.10	Raamatukogustatistika andmebaas	kirjeid	1 125	1 075	1 030
2.1.11	Teemavärv	linkide arv	3 268	3 268	3 268
2.1.12	ELi küsimused ja vastused	kirjeid	373	374	366
2.1.13	Otsinguportaal	andme-kogusid	213	246	249
2.2.	Litsentsiandmebaasid	nimetusi	43	40	41

* sisaldab alates 2010. aastast salvestatud veebisaite

3. KOOSTÖÖS TEISTE RAAMATUKOGUDEGA LOODUD					
3.1	Elektronkataloog		2010	2011	2012
3.1.1	RRi teavikuid e-kataloogis	nimetusi	898 859	948 675	1 005 249
		eksemplare	2 024 697	2 101 059	2 183 608
3.1.2	RRi kogudest kajastatud e-kataloogis	protsent	62,3	64,5	67,1
3.2	Eesti artiklite andmebaas Index Scriptorium Estoniae ISE				
	ISEs kokku	kirjeid	***1 287740	***1 502 520	***1 575 627
	RRi kirjeid ISEs		1 091 986	1 129 565	1 211 495
	RRi kirjete osakaal ISEs	protsent	84,8	75,1	76,9
3.3	Eesti märksõnastik EMS		*48 000	*53 181	*54 695
3.4	Digiteeritud ajalehed DEA				
3.4.1	DEAs kokku	kirjeid	**270	**326	**377

3.4.2	DEAs kokku	lehekülgi	**1 079 785	**1 157 991	**1 245 914
-------	------------	-----------	-------------	-------------	-------------

* koostöös TÜ Raamatukoguga

** sisaldab ka KMARis ja TLÜARis tehtut

*** koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega

4.	RAAMATUKOGU KASUTAMINE		2010	2011	2012
4.1	Lugejate andmebaasis lugejaid		40 833	41 454	42 203
	sh aasta jooksul registreeritud uusi lugejaid		7 022	8 137	7 380
4.2	Külastusi		720 365	527 827	541 986
	sh e-külastusi		574 806	388 941	297 056
	sh ajaveebi külastusi		11 991	12 235	11 938
4.3	Laenutusi		85 391	86 104	77 555
	sh koju		45 822	48 179	43 561
4.4	RRi andmebaaside kasutamine	otsinguid	683198	600 878	789 027
	sh otsinguportaali kasutamine	otsinguid	124 280	150 942	166 916
		sessioone	49 559	54 997	121 470
4.5	Litsentsiandmebaaside kasutamine	otsinguid	128 751	118 677	112 364
4.6	Päringuid		39 186	33 987	29 416
	sh vastatud elektrooniliselt esitatud päringuile		2 103	2 955	2 787
4.7	Muude e-teenuste kasutamine	osutatud teenuseid	491	488	693
4.8	RVLi teel saanud tellimused	teavikuid	1 159	974	753

	RVLi täidetud tellimusi		1 090	809	696
	RVLi tellitud teistelt raamatukogudelt		1 134	1 002	831
	RVLi saadud teistelt raamatukogudelt		1 017	941	776
	RVLi kaudu RRI esitatud tellimuste täitmine	protsent	89,6	93,9	93,3
	RVLi kaudu RRile esitatud tellimuste täitmine	protsent	89,9	83,0	92,4
4.9	Kopeerimistööd	lehekülgi	343 266	338 139	278 354
	sh valguskoopiaid		331 964	327 651	268 914
	sh digitaalkoopiaid		11 302	10 488	9 440
4.10	Teeninduspunkte		1	1	1
4.11	Lugemissaale		16	16	16
4.12	Lugejakohti		555	555	595
	sh lugeja arvutitöökohti		83	84	88

5.	SÄILITAMINE JA KÖITMINE		2010	2011	2012
5.1	Konserveeritud	teavikuid	352	350	354
		lehti	14 129	14 018	14 292
5.2	Desinfitseeritud	teavikuid	120	107	324
		lehti	780	422	127
5.3	Puhastatud	teavikuid	5 261	5 264	5724
5.4	Valmistatud säilitusümbriseid	tükki	2 133	2 159	1 917

5.5	Mikrofilmitud	lehekülgi	183 222	144 664	170 556
		filmikaadreid	166 618	124 857	162 888
5.6	Digiteeritud kokku*	lehekülgi	649 000	880 000	1 059 600
		nimetusi	9 850	11 600	12 477
		maht gigabaitides	6 355	8 995	14 102
5.6.1	Digiteeritud aastas*	lehekülgi	162 000	231 000	179 559
		nimetusi	8 245	1 750	877
		maht gigabaitides	1 805	2 640	5 107
5.7	Valmistatud uusi köiteid	tükki	3 345	3 140	2 713
	sh raamatuköiteid		983	758	635
	sh ajakirjaköiteid		445	382	322
	sh kammköiteid		79	58	58
	sh klamberköiteid		1 838	1 942	1 698
5.8	Parandatud	lehti	50 153	44 974	42 253
5.9	Kiletatud	teavikuid	8 719	9 344	8 228

* sisaldab ka KMARis ja TLÜARis tehtut

6.	NÄITUSETEGEVUS	2010	2011	2012
6.1	Näitusi	40	50	35
	sh RRI kogusid tutvustavaid näitusi	9	14	6
	sh teema-, kunsti-, foto- jm näitusi	31	36	29
6.2	Rändnäitusi	15	13	25
6.3	E-näitusi	8	10	10

7.	KONVERENTSITEENUS	2010	2011	2012
7.1	Üritusi kokku	669	619	651

	sh konverentse ja seminare	235	217	202
	sh messe	3	3	6
	sh koolitusi	131	115	144
	sh kultuuriüritusi	63	74	88
	sh muid üritusi	237	210	211

8.	TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS		2010	2011	2012
8.1	Uuringuid		2	2	0
8.2	Uurimisteemasid		4	1	1
8.3	Arendusprojekte		12	14	12
	sh RRis		3	5	3
	sh Eestis		4	4	3
	sh rahvusvahelisi		5	5	6
8.4	Avaldatud infostandardeid		3	13	1
	sh RRi infostandardeid		0	0	0
8.5	Koolitusi	üritusi	19	19	27
		osalejaid	725	668	708
	sh kutseõppes õppijaid	osalejaid	24	20	21
	sh neist aasta jooksul lõpetanud		32	22	19
8.6	Kasutajakoolitus	üritusi	50	52	27
		osalejaid	820	768	388
8.7	Ekskursioone RRis		52	51	54

9.	KIRJASTAMINE		2010	2011	2012
9.1	Trükis avaldatud	nimetusi	22	16	15
	sh Riigikogu väljaandeid		5	10	8
	sh teadusväljaandeid		0	0	1

	sh varamu sari		0	1	1
	sh eriprojekte		0	5	5
9.2	Võrguväljaandeid	nimetusi	10	20	20
9.3	Ajakiri Raamatukogu	numbreid	6	6	6

10.	PERSONAL	2010	2011	2012
10.1	Ametis töötajaid	359	354	343
	sh raamatukoguhoidjaid	271	268	262
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste	43	41	39
	sh teisi töötajaid	45	45	42
10.2	Koosseisulisi ametikohti	339,25	335,25	324,30
	sh raamatukoguhoidjaid	261,25	259,25	253,30
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste	41	40	37
	sh teisi ametikohti	37	36	34
10.3	Raamatukoguhoidjaid ja kvalifitseeritud spetsialiste hariduse järgi:			
	kõrgharidusega	246	242	244
	sh raamatukogundusliku kõrgharidusega	132	129	122
	sh raamatukogundusliku rakenduskõrgharidusega	4	4	4
	kesk- ja keskeriharidusega	58	63	57
	sh raamatukogundusliku keskeriharidusega	5	5	5

LISA 2

VÄLJAANDED 2012

TRÜKISED

Bibliograafia

1. Eestikeelne raamat 1918-1944, I ja II osa

Teadusväljaanded

2. ACTA 13. Raamat ja aeg. Lugemise kunst. Koost. P. Lotman

Riigikogu väljaanded

3. Riigikogu aastaraamat 2011/2012. Koost. P. Viljamaa
4. Stefan Marschall. Parlamentarism. Tlk. K. Kaugver
5. Riigikogu A ja B eesti ja vene keeles
6. XII Riigikogu (voldik eesti, inglise, saksa ja vene keeles). Koost. P. Viljamaa
7. Riigikogu Toimetised nr 25, 26
8. Väliskomisjoni raport/ eesti võimalused ja huvid Aasias aastani 2025
9. Elections in Estonia 1992-2011

Rahvusraamatukogu varamu

10. Eesti köitemärgised 1840-1940. Koost. I. Oper

Infoväljaanded

11. Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2011
12. Majandusteave Rahvusraamatukogus (voldik). Koost. PIK
13. Politoloogiateave Rahvusraamatukogus (voldik). Koost. PIK
14. Sotsioloogiateave Rahvusraamatukogus (voldik). Koost. PIK
15. Õigusteave (voldik). Koost. PIK
16. Tere tulemast Rahvusraamatukokku (eesti ja inglise keeles). Koost. LO ja ASO
17. Euroopa Liidu õigusteave (voldik). Koost. ELIK
18. Euroinfo telefoni tutvustav kalender. Koost. ELIK
19. Austria, Saksa ja Šveitsi taal, voldik ja järjehoidja. Koost. L. Naan
20. ERB andmebaasi reklaamleht. Koost. K. Veinmann
21. Eesti kirjandus kinolinal, voldik. Koost. KTK
22. Eesti kirjandus kinolinal, 4 järjehoidjat. Koost. näituste osakond
23. Wiiralti galerii, järjehoidja. Koost. näituste osakond
24. Eesti köitemärgised 1840-1940, järjehoidja. Koost. ASO
25. EOD teenuse järjehoidja, eesti ja inglise keeles. Koost. Õ. Mets
26. Digitaalne mälu/ Digital Memory, järjehoidja. Koost. ASO
27. Teeviidale Eesti Rahvusraamatukogu tutvustav reklaamleht noortele. Koost. M. Kuldkepp
28. ERB tellimisleht. Koost. M. Kuldkepp

Eriprojektid

29. 25 kauneima raamatu kataloog.
30. Kalender 2013/Eesti Rahvusraamatukogu 90. Koost. ASO

Ajakiri Raamatukogu

31. Nr. 1-6, kalender. Koost. E. Riet

ELEKTROONILISED VÄLJAANDED

Bibliograafiad

1. Uued Eesti raamatud. Koost. L. Tenno
2. Nädal blogides: Riigikogu liikmete, ministrite ja Europarlamendi saadikute kirjutised. Koost. P. Naar, K. Lindmets
3. Nädal ajalehtedes. Koost. M. Võõrmann, M. Allandi ja J. Vaiksalu
4. Riigikogu liikmete kirjutised. Koost. G. Eero
5. Eesti õigusbibliograafia 2009. Koost. M. Ruttu
6. Eesti rahvusbibliograafia. Perioodika. Koost. KAO

Referaatväljaanded

7. Summaria Iuridica. Koost. T. Melts
8. Summaria Socialia. Koost. M. Võõrmann
9. Summaria Europensia. Koost. Euroopa Liidu infokeskus

Uudiskirjanduse nimestikud

10. Humanitaarteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koost. M. Reimal
11. Infoteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koost. M. Stamm
12. Uued raamatud Euroopa Liidu infokeskuses. Koost. Euroopa Liidu infokeskus
13. Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika. Koost. PIK
14. Uued raamatud: õigus. Koost. M. Ruttu
15. Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid. Koost. M. Lillemäe
16. Uut geograafia- ja kartograafiakirjandust. Koost. KTK
17. Uut kunstikirjandust. Koost. E. Garšnek
18. Uut muusikakogudes. Koost. N. Leppik
19. Uut teatri- ja filmikirjandust. Koost. M. Karu

Standardid

20. Eesti Rahvusraamatukogu standardid (RRS)

LISA 3

TÖÖTAJATE PUBLIKATSIOONID 2012

Allandi, Marge. Laulupidu, kultuurimälu ja rahvuslik identiteet // Tartu Linnamuuseumi aastaraamat. Tartu, 2012, lk. 22-33.

Brückel, Margit. Ernst B. Haas Euroopa integratsioonist // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 256-257.

Felt, Kairi. Eesti oma e-raamat // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 183-186.

Idarand, Kai. The library, e-library, and the librarian: some conclusions of the service quality survey conducted at the National Library of Estonia in 2011 // Qualitative and quantitative methods in libraries : QQML 2012 : international conference, May 22-25, 2012, Limeric, Ireland : book of abstracts. [S.l.], 2012, pp. 148-149.

Idarand, Kai. Läbi raskuste kumas lootuskiir // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 5-9. Statistika koostas **Margit Jõgi**.

Idarand, Kai. Uurida tasub vaid selleks, et muuta midagi paremaks // Raamatukogu (2012) nr. 5, lk. 39.

2011. aastal avaldatud standardid / väljavõtte koostanud **Margit Meltsas** // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 22-24.

Kiisa, Krista. Assembling collections from publishers and in-house digitisation: the Estonian example // IFLA 2012 pre-conference "The Electronic Re-evolution - News Media in the Digital Age", Mikkeli, Finland, August 7-9, 2012. URL: <http://www.ifla2012mikkeli.com/getfile.php?file=156>

Koppel, Annika. Europeana - kas kaotsi minev identiteet või võimalus Eestit näidata? // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 231-237.

Koppel, Annika. Mäluasutuste suveseminaril võeti luubi alla e-teenused // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 40.

Koppel, Annika. Oskar Lutsu filmide fenomen // Sada kevadet : müüt, märk, keel : Oskar Luts 125, "Kevade" 100 : konverentsiteesid : teaduskonverents 6. jaanuar 2012 Eesti Kirjandusmuuseumis. Tartu, 2012, [lk. 14].

Liivamets, Maire. Raamatukogu on meie rahvale sama omane kui leib laual : Maire Liivametsa vestlus Õie Tammissaarega // 100 aastat raamatukogu Rakveres. Rakvere, 2012, lk. 155-159.

Mäelo, Helmi. Vallaslaps; Eevi Altma abielu / Helmi Mäelo; [järelsõna: **Maire Liivamets**]. - 2. tr. - Tallinn : Eesti Raamat, 2012. - 384 lk. - (Eesti romaanivara).

Pärli-Sillaots, Helga. Tee viib järveni : romaan / Helga Pärli-Sillaots ; [järelsõna: **Maire Liivamets**]. - Tallinn : Eesti Raamat, 2012. - 142 lk. - (Eesti romaanivara).

Saks, Edgar. V. Armuke : romaan / Edgar V. Saks ; [järelsõna: **Maire Liivamets**]. - 2. tr. - Tallinn : Eesti Raamat, 2012. - 207 lk. - (Eesti romaanivara).

Lotman, Piret. Raamatukultuuri uurijate seminar Helsingis // Raamatukogu (2012) nr. 5, lk. 40.

Lusmägi, Sirje. Lugemise kunstist, peamiselt Vana-Liivimaal // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 30-32.

Arvustus: Lugemise kunst = The art of reading / koostanud **Piret Lotman.** - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Lusmägi, Sirje ; Reimo, Tiiu . Es war einmal ... : raamatunäitus baltisaksa kirjandusest // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 31.

Makke, Jane. Eesti artiklite andmebaas ISE: kasutajate hoiakud ja harjumused // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 12-16.

Ilus, Mare-Nelli ; **Olonen, Riin.** Aasta tegu teadusraamatukogus 2011 : eurokonversioon infosüsteemis ESTER ja ELNET Konsortsiumi IT-spetsialist **Ürmas Sinisalu** // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 23/2011. Tallinn, 2012, lk. 120-121.

Olonen, Riin. Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi tegevusest 2011. aastal // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 23/2011. Tallinn, 2012, lk. 155-158.

Riet, Ene. Erialahariduse tähtsusest // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 36.

Riet, Ene. Kohtume raamatukogus // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 36.

Riet, Ene. Külaselts hoiab koduküla elus : intervjuu Hele Ellermaaga // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 37-38.

Riet, Ene. Lugeja küsib endistviisi "head raamatut" : intervjuu Leida Pielbergiga // Raamatukogu (2012) nr. 2, lk. 29-31.

Riet, Ene. Rõõmsameelne ja särasilmne Triinu : intervjuu Triinu Seppamiga // Raamatukogu (2012) nr. 5, lk. 24-26.

Riet, Ene. Suhtumine võib vahel teadmistest olulisem olla : intervjuu **Jaanus Kõutsiga** // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 25-26.

Riet, Ene. Uurimistöö rahvusvahelises keskkonnas on andnud Sirje Virkusele hindamatu kogemuse : intervjuu Sirje Virkusega // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 13-15.

Riet, Ene. Vikerkaaretempli emand : intervjuu Ülle Pungitsaga // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 34-35.

Riet, Ene. Ümarlaud kirjutamise painest // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 33.

Riisalu, Katre. ERÜ tänab IFLA ettevõtmistes osalenuid // Raamatukogu (2012) nr. 5, lk. 17.

Riisalu, Katre. Et ühingu hääl tugevamini kuulda oleks // Raamatukogu (2012) nr. 2, lk. 35-36.

Riisalu, Katre. Ootame vanu sõpru ja uusi huvilisi // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 4.

Dobrev, Milena ; **Ruusalepp, Raivo**. Digital preservation: interoperability ad modum // Digital libraries and information access : research perspectives. [London], 2012, pp. 193-215.

Ruusalepp, Raivo ... [jt.]. Standards alignment // Aligning National Approaches to Digital Preservation : [Võrguteavik]. Atlanta, GA, 2012, pp.115-165. URL: http://educopia.org/sites/educopia.org/files/ANADP_Educopia_2012.pdf

Saaret, Inna. Hea ja halva keele piir hägustub // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 41.

Sildre, Urve. Vanaraamatu toimkond käis Vilniuses // Raamatukogu (2012) nr. 5, lk. 38.

Talvi, Krista. Paradiislik suvelaager Hiiumaal // Raamatukogu (2012) nr. 6, lk. 38.

Talvi, Krista. Riia Linna Keskraamatukogu aastaraamat : uusi raamatuid // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 31.

Talvi, Krista. Täiskasvanu on motiveeritud õppija // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 4.

Veimann, Kristel. Täiustatud ERB-andmebaas // Raamatukogu (2012) nr. 3, lk. 23.

Viljamaa, Piret. Demokraatia ja liberalismi uurija Georg Sørensen // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 200-202.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 25. Tallinn, 2012, lk. 187-199.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 26. Tallinn, 2012, lk. 238-255.

Volt, Mihkel. LIBER 2011 toimus Barcelonas, kohtumiseni Tartus! // Raamatukogu (2012) nr. 1, lk. 34.

Идаранд, Кай. Год чтения в условиях бережливости: краткий обзор работы публичных библиотек Эстонии в 2010 году // Библиотековедение (2011) no. 5, с. 95-100.

AJALEHEARTIKLID

Koppel, Annika. Aeg läheb ja “Suvi” saab meile üha armsamaks // Eesti Päevaleht (2012) 27. juuli, lk. 20.

Koppel, Annika. Kruusement käivitas Paunvere koolipoiste maailma filmis // Eesti Päevaleht (2012) 27. apr., lk. 20.

Koppel, Annika. 40 aastat liikumise illusiooni // Sirp (2012) 20. jaan., lk. 27.

Koppel, Annika. Sada aastat filmi ühes väikeses toas // Sirp (2012) 5. apr., lk. 15.

Koppel, Annika. Sada kevadet pärast “Kevadet” // Sirp (2012) 13. jaan., lk. 25.

Liivamets, Maire. Need liistud, liistud, liistud ... // Virumaa Teataja (2012) 19. jaan., lk. 2.

Liivamets, Maire. Eesti kirjandus kuulub meile ja me ise vajame seda // Õpetajate Leht (2012) 2. märts, lk. 4-5.

- Liivamets, Maire.** Vaadakem puhtamate mõtete poole // Virumaa Teataja (2012) 24. märts, lk. 2.
- Liivamets, Maire.** Üks vana laul ja selle salapärase refrään // Virumaa Teataja (2012) 11. mai, lk. 2.
- Liivamets, Maire.** Selle suve vaated : essee // Virumaa Teataja (2012) 4. sept., lk. 8.
- Liivamets, Maire.** Võitlus Kauka jumalaga // Virumaa Teataja (2012) 30. okt., lk. 2.
- Liivamets, Maire.** Paar mõttekest kirjandustuuri asjus // Sirp (2012) 23. nov., lk. 8.
- Liivamets, Maire.** Mis mehed nad on? // Postimees : AK : arvamus, kultuur (2012) 8. dets., lk. 9.
- Liivamets, Maire.** Vana pildialbumi imetabane maailm // Virumaa Teataja (2012) 22. dets., lk. 9.
- Liivamets, Maire** ... [jt.]. Raamatud, mida peab lugema // Postimees : AK : arvamus, kultuur (2012) 22. dets., lk. 6-7.
- Nilbe, Sirje.** Rahvusvaheline konverents infootsingu teemal // Sirp (2012) 14. sept., lk. 11.
- Riisalu, Katre.** Film ja kirjandus kohtuvad rahvusraamatukogus // Sirp (2012) 19. okt., lk. 25.
- Sildre, Urve.** Salgamata ilusamad majad linnas. Tallinn XVII-XIX sajandi illustratsioonidel // Sirp (2012) 23. veebr., lk. 20.

BIBLIOGRAAFIAD

Eesti Vabariigi põhiseaduse bibliograafia 1990-1912 / koost. Maia Ruttu // Eesti Vabariigi põhiseadus : kommenteeritud väljaanne. 3., täiend. väljaanne. Tallinn, 2012, lk. 957-1020. http://pohiseadus.ee/public/EVPS_kommeteeritud_valjaanne_2012.pdf

Bibliograafia / [koostanud Mare Kurvet] // Edgar Tõnurist põllumajandusjuhina ja looduskaitsejuna. Tallinn, 2011, lk. 259-272.

Bibliograafia / koostanud Mare Kurvet, toimetanud Rita Hillermaa // Omade juures vangis : Richard Majaku mälestused vangilaagritest. Tallinn, 2012, lk. 242-253.

Ilmar Jürissonilt ilmunud: [bibliograafia / koostanud Mare Kurvet] // Ilmar Jürisson : 100 aastat sünnist. Saku, 2012, lk. 149-160.

LISA 4

NÄITUSED 2012

Jaauar

- Eesti vana arhitektuur. Andrei Popovi fotod / Eesti; foto
- Eesti etnograafilise käsitöökunsti mustrid / Eesti Rahvusraamatukogu; dokument, raamat
- Tallinn – inimeste ja majade lood. Sarah Jana Porteri fotod / Saksamaa; foto

Veebruar

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2011 / Eesti Kirjastuste Liit, Eesti Kujundusgraafikute Liit, Eesti Rahvusraamatukogu; raamat
- Menuraamat 2011 / Eesti Kirjastuste Liit; raamat
- Soome kauneimad raamatud 2010 / Soome Instituut; raamat
- Põlemine. Tiia Artla 50 ja Tallinna Ülikooli üliõpilased / Tallinna Ülikool; tekstiil jm
- *La Suisse plurielle* - Šveits ja migratsioon / fotode autorid Ursula Markus, Edouard Rieben, Pierre-Antoine Grisoni; Šveitsi Suursaatkond Helsingis; foto
- Mõisakoolid – särama löödud pärlid / fotode autorid Toomas Vendelin ja Peeter Säre, tekstide autor Nele Rohtla; Kuninglik Norra Saatkond; stendinäitus
- Lugemise lummuses / Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Delfi; foto

Märts

- Liis Koger. Seal külmas kambris tulid... / Eesti; maal
- Igor Ziko. Süüria > Liibanon / Eesti; maal
- Eesti sõnaloo allikad / Eesti Rahvusraamatukogu; raamat

Aprill

- Esimest korda Londonis! Näitus olümpia ajaloo ja Eesti sportlastest / Eesti Olümpiakomitee, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Spordimuuseum, Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendatud Kuningriigi Suursaatkond Eestis; koostas Kalle Voolaid, kujundas Maret Kukkur; stend, ese, raamat
- Tauno Sirel. Põhjamaade maastikud / Eesti; foto
- Eesti köitemärgised 1840-1940 / Eesti Rahvusraamatukogu; koostas Indrek Oper; raamat, ese, film
- Nukumaja kohvis / Läti Nukumuuseum, Läti Vabariigi Suursaatkond Eestis; koostas Inara Liepa; nukud
- Ukraina nüüdiskunst: Valentõna Kozjar, Natalia Makejeva, Igor Prokofjev, Marina Škarupa, Volodõmõr Žuravel / Ukraina Suursaatkond Eestis, ART-prospekt.ua LTD; maal, skulptuur
- Muinasjutumaailmad / Saksamaa, Goethe Instituut; plakat

Mai

- Eva Jänes. Ilus Hellas. Teema variatsioonidega / Eesti; maal
- Ümbermaailmareis Neeme Järviga / Eesti Rahvusraamatukogu; plakat
- Jossif Braschinsky. Valitud teosed II / Eesti; foto

September

- Graafika, mu arm II. Evi Tihemets 80 / Eesti; graafika
- 100-aastane *Kevade* / Eesti Rahvusraamatukogu; raamat, raamatuillustratsioon
- Eesti kirjandus kinolinal / Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Filmiarhiiv; raamat, plakat, dokument, kostüüm, film
- *Aiboland*. Patrik Rastenbergeri fotonäitus eestirootslastest / Soome; foto

Oktoober

- Jüri Hain. Kunsti minu kodust (1959-1979) / Eesti; maal, graafika
- Ennäe inimest. Aapo Pukk 50 / Eesti; maal
- Hans Ragnar Mathisen alias Elle-Hansa. Saami trummid kunstiteostena / Norra; Fenno-Ugria Asutus; graafika
- *Карельские каникулы?* Karjala koolivaheaeg? : EKA XXXV soome-ugri uurimisreis Karjalasse / Eesti Kunstiakadeemia, Fenno-Ugria Asutus; foto, joonistus, film

November

- Liivimaa 16.-17. sajandi maakaartidel: pilguheit Läti Rahvusraamatukogu kogudesse / Läti Rahvusraamatukogu, Eesti Rahvusraamatukogu, Läti Vabariigi Suursaatkond Eestis; maakaart
- Luulesõit – 7 esimest aastat / Soome Instituut; raamat, foto, film, multimeedia

Detsember

- Marge Viirg. Pimedus kuubis / Eesti; maal
- Eesti tarbekunsti jõulumüük / Eesti; graafika, keraamika, tekstiil, ehted, nahkesemed, klaas
- Jossif Braschinsky fotod 2012 / Eesti; foto

Püsinäitused

- Eduard Wiiralti galerii
- Eesti riiklike teenetemärkide galerii

Rändnäitused 2012

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2011 / Soome Rahvusraamatukogu; Eesti maja Helsingis

- Eesti riiklikud teenetemärgid / Põltsamaa Raamatukogu; Politsei- ja Piirivalvekolledž (Sisekaitseakadeemia); Kildu Põhikool; Olustvere Põhikool; Sürgavere Põhikool; Suure-Jaani Gümnaasium; Pärnu-Jaagupi Gümnaasium
- Iseseisvust taastamas / Lääne-Virumaa Keskraamatukogu
- Jaan Poska ja Tartu rahu / Moldova, Chisinau, Moldexpo Keskus
- Kaart & kaart – ajareis Tallinnas / Eesti Suursaatkond Sofias; Plovdivi Ajaloomuuseum; Pazardziku Ajaloomuuseum
- Kasuline kokaraamat / Saku Vallaraamatukogu; Toila Raamatukogu; Illuka Põhikool; Viljandi Linnaraamatukogu; Kiili Raamatukogu; Kurtina Raamatukogu
- Kroonikate aeg. Näitus vanemast balti ajalookirjandusest / Rakvere Linnavalitsus
- Minu raamat / Saku Vallaraamatukogu
- Sergei Dovlatov: autorilt / Kohtla-Järve Keskraamatukogu, Ahtme Raamatukogu
- Vardo Rumessen 70 / Estonia kontserdisaali fuajee
- Ümbermaailmareis Neeme Järviga / Pärnu Kontserdimaja